

מהדורת 'קדן טללי ברכה'

שגה ט' (תשפ"ה)

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

♦ תרומה ♦

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומדוממים ככתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר הקדוש המבאר

הכתר והכבוד

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" נהריה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצידא זיע"א

טו | כתיבת צדקה זוכה
לייחד שם הוי"ה
מילתא חדת"א - ביזאראח"ד

יב | לי לשמו
נציץ אורה חסדי לפרשתהטבע
ספיר ויהלום

ב | הצעה להגיע להשראת השכינה
תורה תפילה ושבת
אוצר פניני החסידות

העלונים: פניני אביר יעקב • מילתא חדתא • ספיר ויהלום • ובחרת בחיים • מכתלי בית הדין • מגדנות

בין ביתי | צדיקי הדורות בונים את המקדש וכליו על ידי מעשיהם הטובים
בית ישראל | כפי השתדלותו זוכה האדם לסייע
באר יעקב | השראת השכינה בעולם הזה דווקא באמצעות דברים גשמיים
דרשות תורת מרדכי | גנית מקום להשראת השכינה על ידי יסודות המונחלים
מהררי קדש | מדורות קודמים
מאמרי אדמו"ר | הִזְקוּ הַקְצָרִים | ביכלת האדם להתחזק בכל מצב ולשמוח על
ידי הדיעה | שהקדוש ברוך הוא שוכן בתוכו על אף שפלות גופו
דברי בינה | על ידי הבטחון בהשגחת הבורא נמשכים רחמים רבים ושפע
עליון
אמרי חיים | עקר עבודת האדם לרומם ולהעלות העניינים הגשמיים על ידי
עשתם לשם שמים | ולנחת רוח לבורא ותברך
דברי ישראל | השלכת בקשת הפרנסה לשמים
חלקת יהושע | הרמז במצות מחצית השקל שעל ידי תנועה קלה של תשובה
זוכה האדם לחזר לשרשו
דודאים בשדה | על כל לעיסה ולעיסה יש לזכר בבורא ברוך הוא
נר ישראל | בעת התעסקות בעניינים גשמיים יש לשים עין אל הקדשה הצפונה
בהם
תורת חסד | אכילה במדה קצובה
מדרש משה | להשאיר תמיד קצת התעוררות הלקיחה הראשונה
באר מים חיים | אהבת עולם הזה תהיה בטלה ומבטלת כנגד אהבת הבורא
אור הגנוז לצדיקים | יש לעבד את הבורא ותברך אף עם כל התשוקות
הגשמיות
תפארת שלמה | יש לקחת דרך מהמדות הרעות לתשוקה לעבודת הבורא
פרי צדיק | על האדם להפך את המדות ותשוקת העולם הזה לחמדה לתורה
ומצוות
מגן אברהם | זכר ויטהר כל קומת גופו מכל גשמיות
שפת אמת | על כל פנים לתת משהו לבורא ותברך
נעם מגדים | עובדי ה' האמתיים מלאי עגמת נפש על רצון קלוש שעדיין יש
בלבם לדברי העולם

דעת משה | מעשה באמו של הרה"ק רבי שמואל קייזנבר זיע"א
זרע קדש | עקר החסידות - למוד התורה בהתמדה
שם משמואל | דבוריו האחרונים של האדמו"ר מקוצק זיע"א
ישמח ישראל | הגמרא היא הטהרה הגדולה ביותר
יד דוד | לפרש באמצע משא ומתן ללמוד התורה
משמיע שלום | גם כאשר אינו יכול ללמוד לא יפרד מעל תורה
פתוחי חותם | תפלה בלא פונה אינה מתקבלת ואינה פועלת את התקון
הראוי
ספר המאמרים | המשוחח בתפלה הרי זה סימן על קלות דעתו ושקל עינו
התפלה היא כמשהא | כבוד עליו
קדשת יום טוב | חשיבות קביעת עתים והתעכבות בבית המדרש אף שלא
בזמן התפלה
נחל קדומים | תרומת השי"ת למשכן
פנינים יקרים | תרומת הנשיאים משל הקב"ה
מזמרת הארץ | מי שאינו נותן מעשר סופו שיהיה לו רק מעשר
ויזרע יצחק | ישראל יכולים לתת תרומה מדין מציל מזוטו של ים
שנות ימין | רבוי הקסף והזהב במשכן ובמקדש להרגיל את ישראל לאבד ממון
בעת נסיון
נפש דוד | מעלת למוד התורה של תינוקות של בית רבן
דעת סופר | קיום מצוות השכליות משום צווי הקב"ה
ויאמר שאול | חבור המשכן התחזקו עם המשכן העליון
נפש יהונתן | סגלת התורה לפרנסה וכלכלה
שפתי כהן | כל בית הנקסט שבעולם נקרא 'מקדש'
אגדת אליהו | בכל מקום שנפלו אבני בית המקדש נבנה שם בית נקסט
ברפת שמואל | עפר בית המקדש בכל פתי נקסיות ומדרשות
ברפת מועדיך לחיים | קדשת בית הנקסט כקדשת בית המקדש
מנחת אלימלך | קדשת פתי נקסיות ומדרשות מפת המשכן
מעשי צדיקים
ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה

קו 'מחוברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

מחוברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישראל

מתחילים
את היום!

להצטרפות: newsletter.mechubarim@gmail.com

ישירות למייל האישי

נושאים בפרשת תרומה

ושכנתי בתוכם

בן ביתי

רבי אליעזר צבי מקומארנא זיע"א

צדיקי הדורות בונים את המקדש וכליו על ידי מעשיהם הטובים

ועשו לי מקדש (כה ח), רצה לומר אמרו ר"ל (תנחומא ויקהל ז) בית המקדש שלמטה מכון נגד בית המקדש שלמעלה, וידוע הוא שכל זמן שלא נגמר בגן בית המקדש עם כל הכלים שלמעלה לא יכול לבוא משיח צדקנו.

וצדיקים קדושי עליונים בכל דור ודור, יש מהם שעל ידי עבודתם הגדולה נעשה איזה כלי רוחני בבית המקדש שלמעלה, הינו בית המקדש בעצמה כבר נגמר על ידי תנאים ואמוראים בימי הגמרא, ומאז ועד עתה נעשו הכלים.

ושמעתי שרבנו רבי אלימלך זלה"ה אמר בשמחת תורה בשעת הקפות, שהכניס אז השלחן של בית המקדש, וכיוצא בו בשאר צדיקי הדור. נמצא שתלוי בגן בית המקדש עם הכלים על ישראל הקדושים, ומכל שכן בית המקדש שלמטה.

הרמז בפסוק

לזה אמר הכתוב הקדוש **ועשו לי מקדש** בין מלמעלה ובין מלמטה, שהם נגד נצח והוד, כנודע מה שכתב מרן האר"י זלה"ה שבית ראשון ושני שנחרבו היו כנגד נצח והוד שהם תמוז וא"ב שבהם נחרבו ב' בתי מקדשים, לזה אמר **ועשו לי מקדש** בתורה למעלה ולמטה, אז נתקנו ב' מדות נצח והוד, ואז בודאי בלי ספק **ושכנתי בתוכם**:

בית ישראל

רבי ישראל מגור זיע"א

כפי השתדלותו זכה האדם לסייע

ויקחו לי תרומה מאת כל כוי תקחו את תרומתי (כה ב). איתא בספרים עד כמה שאדם רוצה ומתנדב לבו פן יכול לקח יש לו עזר וסייע מהשם יתברך.

גם בזמן שאין בית המקדש יש השראת השכינה בתוך האדם

ועשו לי מקדש, ושכנתי בתוכם' (פסוק ח). התורה נצחיות לכל הזמנים

אף בזמן שאין בית המקדש יכול האדם לתת מקום להשראת השכינה בתוכו.

ואיתא בפרשה הקודמת הנה אנכי שולח כו' (כג ט) כאן נתבשרו שעתידין לחטא כו' (רש"י שם), ומהו הבשורה, וגם הרמב"ן מקשה הלא פעל משה רבנו עליו השלום, ברכתיב 'אם אין פניך הלכים' (לג טו).

אבל הרמז על הזמן שלא יהיה בית המקדש, וזה שזכר שם 'אל המקום אשר הכינתי בית המקדש שלמעלה מכון כנגד בית המקדש שלמטה (תנחומא פקודי ב), הרמז בזה כפי שאדם רוצה ומכין עצמו להשראת השכינה - נתבשרו שיהיה להם הבית המקדש שלמעלה.

העצה להגיע להשראת השכינה - תורה הפלה ושבח

ודרשו חכמינו ז"ל 'לי' לשמי (רש"י), וכן 'ועשו לי מקדש' לשמי, ואיתא (והר"ח"ב קדר). כל התורה שמוותיו של הקדוש ברוך הוא, וכן השבת שמא דקודשא בריך הוא, הרמז על העצות שיתחזק האדם להגיע להשראת השכינה על ידי תורה, כאשר דרשו 'ואהי להם למקדש מעט' (יחזקאל יא טז) אלו בתי כנסיות וכתבי מדרשות (מגילה כט). [וכן מבקשים 'יהי רצון שיבנה בית המקדש ותן חלקנו בתורתך', על ידי התורה יבנה בית המקדש]. וכן השבת מסייע לזה.

וזה ענין לשמי, וכתוב שם (פסוק כא) 'כי שמי בקרבוי', 'ואיבתי את איבך כו' כי ילך מלאכי' (פסוק כב-כג), הסיוע מהשם יתברך לבטל את הסטרא אחרא וההסתרות, וזה על ידי תורה ותפלה, וגם השבת מסייע לזה (שנת תשי"ט):

באר יעקב

רבי יעקב ישכר בער מנדבורנא זיע"א

השראת השכינה בעולם הזה דוקא באמצעות דברים גשמיים

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (כה ח). איתא במדרש תנחומא בפרשת כי תשא: בשעה שאמר לו 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', אמר, רבוננו של עולם, הנה השמים ושמי השמים לא יכלולוך, אמר לו [הקדוש ברוך הוא], משה, לא כשם שאתה סבור, אלא עשרים קרש בצפון

ועשרים בדרום וכו', ואצמצם שכינה שלי ואשכון ביניהם.

יש להבין דברי המדרש, מה סבר משה רבנו עליו השלום, ומה השיבו הקדוש ברוך הוא. ונראה לומר, דהנה מעשי בני אדם נחלקים לב' חלקים, החלק האחד הוא התעסקותם בענינים רוחניים קדושים וטהורים, והחלק השני הוא מה שצריכים לעסוק בענינים הגשמיים כפי הנדרש מבשר ודם בעולם הזה.

ועלול האדם לפול ברשת הטעות ולחלק בין ב' ענינים אלו, ולומר שרק בשעה שעוסק בענינים הרוחניים, אז יכול הוא לזכות להשראת השכינה כי הוא מתדבק בקדושה הרוחנית, אף בשעה שהוא צריך לעסוק בענינים הגשמיים אז אינו מסוגל להשראת השכינה, כי בעל כרחו ירחיקוהו הענינים הגשמיים מקרבת אלוקים.

לכך בא הצווי על עשיית המשפן לשלל טעות זו, וצוה השם יתברך שיבנו מקדש מעצים ואבנים גשמיים, ודוקא באותו מקום תהיה השראת השכינה בעולם הזה, להורות שגם באותם ענינים גשמיים שמהם נבנה המשפן יש בהם ענינים נשגבים.

והמשפן לא על עצמו בא ללמד אלא על הכלל כולו בא ללמד, שכשם שהמשפן נבנה מדברים גשמיים, ודוקא על ידם נעשה השראת השכינה בעולם הזה, כך צריך אדם לדעת גם בנוגע לחיי עולם הזה.

שאר שבנדאי מצד היותו בשר ודם הרי הוא מכרח לעסוק בענינים גשמיים, אמנם מצד היות האדם נברא בצלם אלקים, ונשמה טהורה הנתונה בקרבוי היא חלק אלוק ממש, ודאי יש בו פת שכל מעשיו הגשמיים יהיו מכונים כנגד דברים עליונים רוחניים וטהורים, וזאת על ידי שיעסק בעניניו הגשמיים בקדושה לשם שמים.

וזהו שאמר הקדוש ברוך הוא למשה רבנו, 'לא כשם שאתה סבור' שהמשפן מורה חס ושלום על צמצום והגבלת מקום כבודו יתברך שמו בעולם. אלא אדרבא, המשפן בא ללמד שהשראת השכינה אינה מגבלת דוקא בענינים רוחניים, אלא אף בענינים הגשמיים תמצא השראת שכינתו יתברך שמו.

טוב הקדוש, ואמר הבעל שם טוב הקדוש, שפלו קדושים כל כף עד שאינם יכולים לסבל בעלי עברה.

היגו שאפילו הכלים שאדם משתמש בהם צריכים להיות קדושים, קל וחמר קרשים שבונים מהם משכן לה, צריכים להיות שמורים בקדושה.

וכני ישראל לא חסו על טרחם ועמלם בשמירת הארזים במשך רד"ו שנים, ולמרות קשי שעבודם במצרים השגוחו על הארזים שנטע יעקב שיגדלו בקדושתם, וכצאתם ממצרים שמו פניהם בראשונה לקח הארזים למרות גדלם וכבדם וטרחו ועמלו בנשיאתם, על אף שהיה אפשר להם לשאת במקומם כסף וזהב, כיון שידעו שלבנות מקום להשראת השכינה צריך נוקא ארזים שיוסודתם בהרי קדש, השפעת הקדושה מעקב אבינו עליו השלום:

במדבר מעצי שטים וכו', עד כאן לשונו. **ובגמרא** (יומא עב.): אמר רבי חמא ברבי חנינא מאי דכתיב 'עצי שטים עומדים', שמעמידין את צפויין, דבר אחר, 'עומדים', שמא תאמר אבד סכרן ובטל ספויין, תלמוד לומר 'עומדים', שעומדים לעולם ולעולמים, עד כאן לשון הגמרא.

הנה פאשר צנה הקדוש ברוך הוא לבנות משכן להשראת השכינה, חפץ הקדוש ברוך הוא בקרשים כאלו שמתחלת ברתן נטעו אותם בקדושה, וקרשים האלו שנטען יעקב בקדושתו והביאם ממקום קדוש מארץ כנען שגרו שמה אברהם ויצחק, באלה חפץ ה' לבנות לו משכן, ולא בארזים ועצי שטים חדשים שלא היתה עליהם השפעת הקדושה מעקב אבינו עליו השלום.

מעשה מהבעל שם טוב זיע"א

וידוע העובדא מהבעל שם טוב הקדוש שפעם אחת נכנס אצלו בעל עברה ופקעו הכלים שעמדו על שלחן הבעל שם

וזהו ענין של 'עשרים קרש בצפון ועשרים בדרום וכו' ונאמצעם שכינה שלי ואשכחן ביניהם, להורות שאף בקרשים גשמיים יכול אני לצמצם ולהשרות שכינתי בהם, כאשר הם נעשים בקדושה לשם ה', וכמו כן אף בשאר כל עניני הגשמיים:

דרשות תורת מרדכי

רבי מרדכי מוויז'ניץ מונסי זיע"א

בגית מקום להשראת השכינה על ידי יסודות המונחלים מהרי קדש מדורות קודמים

ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים **עומדים** (כו טו). וברש"י שם: היה לו לומר ועשית קרשים כמו שנאמר בכל דבר ודבר, מהו הקרשים, מאותן העומדין ומתדין לכה, יעקב אבינו נטע ארזים במצרים וכשמת צנה לבניו להעלותם עמהם כשיצאו ממצרים, ואמר להם שעתיד הקדוש ברוך הוא לצוות אותן לעשות משכן

פרשת תרומה

ונהיין מזיו השכינה, וכל תענוגם הוא ממה שמשגיגים, שזהו זיו השכינה, דבר שהוא משג. אבל ישראל דבוקין בהשם בחינת סובב כל עלמין – שהיא למעלה מן התורה, פי אורייתא מחכמה נפקת, וישראל עלו במחשבה, כמאמר סוף מעשה במחשבה תחלה, דהינו אפלו מי שהוא בסוף מעשה במחשבה הוא בתחלה, והוא שנאמר ברבי עקיבא שתק כף עלה במחשבה (מנחות כט:), פרוש על ידי נסיונות ומסירות נפש עלה במחשבה – עולם המחשבה.

נמצא על ידי תורה שבועל פה – שהוא על ידי תנאים ואמוראים – יכול לעלות לדבק במקום גבוה מתורה שבכתב. ומזה יהיה לו שמחה והרמה ודביקת בהשם יתברך אף שאינו משיג, כי מה שהוא אינו משג תענוג הוא מפני שגבוה יותר משכלו, כי סובב כל עלמין אינו משג, ואף על פי כן ישמח ישראל בעשיו כמו שנאמר 'עוז וחדנה במקומו' כשיזכר כי סובב כל עלמין לית אתר פנוי מיניה רק שאינו משג, בודאי יהיה לו שמחה מזה והרמה כנ"ל (עמ' סב-סד):

לד, כי כיון שהוא יודע באמת שהסובב כל עלמין שוכן בתוכו ואם כן הוא כאין, ובאין אין שום חסרון.

ואדרבה, מזה יבא לו שמחה גדולה – שאני שפל כזה וה' שוכן בי. ובמה ידבק בקדוש ברוך הוא, הוא בתורה. כי קודם חטא העגל לא הצרכו למשכן והיה ה' שוכן בתוכם, ואחר החטא הצרכו למשכן, וזה המשכן הוא התורה, כי השם יתברך נשתלשל ונתמצמצם בתורה.

הרמז בלשון הפסוק

וזהו ויקחו לי תרומה, דהינו השמחה תהיה על ידי לי, דהינו על ידי שתי התורות שבכתב ושבעל פה שהוא פרוש התורה שבכתב. **מאת כל איש אשר ידבנו** לבו תקחו את תרומתי, איש נקרא הצדיק כמאמר 'איש האלקים'.

ואם ישם האדם אל לבו שהקדוש ברוך הוא סובב כל עלמין שוכן בו, מזה יהיה לו חדנה ושמחה. והגם שאינו משיג תענוג, אף על פי כן 'עוז וחדנה במקומו' (דה"א טו כז), כי 'צדיק באמונתו יחיה' (חבקוק ב ד), והאמונה היא מים חיים נובע לו שמחה, כי היא למעלה מן התורה כמאמר 'ל (אבות פ"ד מ"ד) יפה שעה אחת בתורה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי עולם הבא'.

כי עולם הבא הוא – צדיקים יושבים

ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (כה ב)

מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים

רבי שניאור זלמן מליאדי זיע"א

ביכלת האדם להתחזק בכל מצב ולשמח על ידי הדיעה שהקדוש ברוך הוא שוכן בתוכו על אף שפלות גופו

בזהר (ח"ב ה) איתא: 'תרומה' הוא תרי ממאה שהוא תורה שבכתב ותורה שבעל פה. ויש לפרש ד'תרומה' הוא לשון הרמה, וזהו פרוש ויקחו לי תרומה, דהינו שאם האדם נופל בעצמו ממדרגתו והוא בעצבות ורוצה להרים עצמו, יקח אותו לתרומה, דהינו שישים אל לבו כי הקדוש ברוך הוא שוכן בתוכו והוא ולבו ער וכו', וידבק את עצמו בהקדוש ברוך הוא, ומזה יבא לו חדנה.

כי כלל העצבות והמרה שחורה הוא מחמת גדלות, שהוא רוצה להתרבות ולהתנשא, ואם נחסר לו איזה דבר מה שרוצה אזי הוא בעצבות. ואם ישם אל לבו באמת לאמתו שפלותו, וזהו 'נבזה בעיני נמאס' (תהלים טו ד), דהינו שהגוף שלו – אפלו בלא עברות – הוא נבזה ממש, וגם נבזה בצוואה ולכלוף עונותיו בגדים צואים, ואף על פי כן הקדוש ברוך הוא שוכן בתוכו, ומזה יבא לו שמחה וחדנה גדולה, 'כי אין מחסור ליראוי' (שם

והיו הכרבים פרשי כנפים למעלה סככים בכנפיהם על הפפרת ופניהם איש אל אחיו (כה ב)

דברי בינה

רבי יצחק יעקב מביאלא זיע"א
על ידי הבטחון בהשגחת הבורא נמשכים
רחמים רבים ושפע עליון

ונוכל לרמוז בזה, דהנה אמרו חז"ל (סוכה
ה) שהכרובים דמות פרוץ תינוק
היה להם, וזה שתרגם אונקלוס על זה
'ברביא'. והנה איתא אנפי רבכי, ואנפי
זוטרא.

והענין הוא, פי בחינת הכרובים רמוז על
בחינת הבטחון, אשר צריך כל
איש ישראל לבטח באמת בהשם יתברך
והשגחתו עליו, וכח שלמות הבטחון רמוז
בבחינת תינוק, וכמו שכתוב (תהלים קלא ב)
'נפשי כגמל עלי אמו כגמל עלי נפשי',
שהתינוק אין לו שום חיות רק ממה שיונק
משדי אמו.

כמו כן צריך האדם להאמין באמת שאין
לו שום דבר ושום חיות מצד מעשיו
כלל, רק ממה שהשם יתברך ברב רחמיו
משפיע אליו, וכזה יוכל האדם לעורר
השפע העליונה, ולהמשיך רחמים רבים
משפע העליונה, וכזה יהיה מחבר בחינת
אנפי רבכי עם אנפי זוטרא, כפיכחול
וישמח ה' במעשיו.

הרמז בלשון הפסוק

וזה והיו הכרובים פרשי כנפים למעלה,
הינו שפאשר יהיה האדם בבחינת
כרובים שהיה דמות פרוץ תינוק היונק
משדי אמו, שאין לו שום חיות בעולם
פי אם מה שאמו משפעת לו, אזי יוכל
להמשיך מלמעלה השפע העליונה שהוא
בחינת אנפי רבכי:

ועשית שלחן וגו' וצפית אתו זהב טהור
ועשית לו זר זהב סביב, ועשית לו מסגרת
טפח סביב ועשית זר זהב למסגרתו סביב

(כח כג-כה)

אמרי חיים

רבי חיים מאיר מוויז'ניץ זיע"א
עקר עבודת האדם לרומם ולהעלות
הענינים הגשמיים על ידי עשייתם לשם
שמים ולנחת רוח לבורא יתברך

ועשית שלחן עצי שטים אמתיים ארכו
וכו'. נראה לרמוז כאן ענין
התהפכות חמר לצורה, שהוא עקר עבודת
האדם לרומם החמר ולהעלות כל ענינים
הגשמיים לרוחניים על ידי שייעשה הכל
רק למען כבוד מלכותו יתברך לעשות
נחת רוח לבורא יתברך שמו.

על ידי התהפכות חמר לצורה מהפכין
הדינים

ובהתהפכות חמר לצורה מהפכין דין
לחסד ורחמים כדאיתא
בספרים הקדושים, וממילא ממשיכין
ישועות והשפעות טובות, וזאת על ידי
קדשת השלחן שיהיה שלחן שאמרו עליו
דברי תורה (אבות פ"ג מ"א), פרוש לקדש
השלחן למדרגה גבוהה שיהיה כמו דברי
תורה, וזהו שאמרו עליו על השלחן עצמו
שהוא 'דברי תורה' וכו'.

עקר קדשת השלחן הוא בשבת קדש
לכו מתאספים אצל צדיקים בשבת

והנה עקר קדשת השלחן הוא בשבת
קדש וכו', ולכן מתאספים יראי
ה' אצל הצדיק אמת לקבל עצות והדרכות
לעבודת השם יתברך וללמד דעת לקדש
השלחן, ועוסקין בשירות ותשבחות להקדוש
ברוך הוא ויוצאין במחול ורקודין לכבוד
שבת קדש וכו'.

ענין הרקודין - לסתם גדר הפרצות
שלא יאה לקלפות מקום לכנס

ושמעתי מאבי אדוני מורי ורבי הקדוש
זי"ע, אשר אם נפרץ גדר אין
חלוק בין פרצה מרבה למועטת, פי בשניהם
יש מקום למזיקין להכנס ולהזיק, והחלוק
הוא רק בתקונו, פי לפרצה כל שהיא די
בתקון מועט. וזה הרמז בענין הרקודין
שעושין עובדי ה' מחול סביב, לרמוז על
גדר שלם בלי פרצה שלא יאה מקום
להקלפה להכנס.

וכזה נתקדש השלחן לרוחני ונמתקו
הדינים ברב חסדים וממשיכין
ישועות והשפעות טובות, זר זהב סביב
עם האותיות גימטריא 'רקד'. וזהב נוסריקון
הבוחר בשירי זמרה, לעשות זר זהב
לשלחן.

עבודת הרקידה בהתחברות לצדיקים

והיא עבודת הרקודין של יראי ה' העוסקין
בזמירות ושירות לה' יתברך שמו,
ופרש רש"י ו'ל' כמו שאומרים שלחן
מלכים, הפנה שיהא בהתחברות לצדיקים,
מאן מלכי רבנן (גיטין סב).

ועשית לו מסגרת טפח סביב וכו',
'מסגרת' גימטריא 'ישמח משה',
לרמוז אשר משה הינו המנהיג יתברך עם
בני ישראל בשבת קדש לשמח יחד לכבוד
שבת קדש בשמחה דקדשה בזמירות ורקודין
ולעסק בשבחי השם יתברך כדי לקדש
השלחן לרומם הגשמי לרוחני ולהעלותו
למדרגת תורה וכו'.

עבודת הרקידה מתוך תשוקה חמימות
והתלהבות

אמנם עבודה הזאת צריכה להיות בתשוקה
חמימות והתלהבות, לא כמצות
אנשים מלמדה, אלא תבער בו אש התשוקה
והצמאון, וכמו שפרשתי הפסוק 'הנה מה
טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד' (תהלים
קלג א), 'אחים' לשון חמימות, אשר התאספות
האחים בשבת תהיה בחמימות.

וזה 'טפח סביב', לשון טפח על מנת
להטפוח, אשר סביב, הינו המחול
והרקודין, יהיו בחמימות, וכן 'טפח' עם
הכולל גימטריא 'תמים'. גם יהיה 'מסגרת',
לשון סגור ומסגור, הוא ענין התבודדות
בלי פניה, רק הכל בדבקות לשם ה'
יתברך:

תעשה המנורה (תעשה מאליה, לפי שהיה
משה מתקשה בה, אמר לו הקדוש ברוך הוא
השלף את הכפר לאור, והיא נעשית מאליה,
רש"י) (כה לא)

דברי ישראל

רבי ישראל ממוז'ניץ זיע"א

השלכת בקשת הפרנסה לשמים

יש לומר, לא ללמד על עצמו יצא אלא
לרמוז על הכלל פלו יצא, כן הוא
בכל דבר הקשה על אדם, כגון כפר לחם
הפרנסה שקשה מזונותיו כקריעת ים סוף
(פסחים קיח), העצה השלף על ה' יתברך
והוא 'יכלף' (תהלים נה כג), הינו השלף את
הכפר לחם לאור פני מלך חיים, והיא
נעשית מאליה:

פרשת שקלים

חלקת יהושע

רבי יחיאל יהושע מביאלא זיע"א

הרמז במצות מחצית השקל שעל ידי
תנועה קלה של תשובה זוכה האדם
לחזר לשרשו

מחצית השקל תרומה לה' (ל יג). הנה
באמת אל יתיאש איש ישראל,
שבתנועה קלה יכול איש ישראל לתקן,
כמו שכתוב 'אין לך אדם שאין לו שערה'
(אבות פ"ד מ"ג) שפונה עצמו להשם יתברך,
גם זה יש לו מקום וכו'.

לרמוז כמו שאיתא במדרש (ויקרא רבה כה
א) על הפסוק 'עץ חיים' (משלי ג
יח) משל לאחד שטובע, נותנים לו חבל,

תפארת שלמה

רבי שלמה מרדומסק זיע"א

יש לקחת דרך מהמדות הרעות לתשוקה לעבודת הבורא

אמרו בשם הבעש"ט על פסוק מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי, הינו שכל אדם צריך לשית עצות בנפשו להפך לעשות מדות טובות, מכל אשר ידבנו לבו – מהתאוות החיצוניות ומדות הרעות אשר הרגיל בהם, מהם יקח דרך לעבודת הבורא ב"ה, באותו חשק ובאותה התאווה ביותר שאת (פרשת תולדות):

פרי צדיק

רבי צדוק הכהן מלבלין זיע"א

על האדם להפך את חמדת ותשוקת העולם הזה לחמדה לתורה ומצוות

שהשיות ברא את האדם בנצור, שמשקע בו ענין חמדה, והבחירה נתונה לאדם להכניס החמדה לקדשה או להפך חס וחלילה וכו', שנה תכלית שנברא היצור, להיות חשק וחמירו דאורייתא (אות ח):

מגן אברהם

רבי אברהם מטריסק זיע"א

זכור ויטהר כל קומת גופו מכל גשמיות

מקשה תעשה אתם, הינו כמו המכה בקורנס על הטם לרדדה לעשותה דק דק, כמו כו צריך האדם לזכור ולטהר כל קומת גופו מכל הגשמיות והחמירות, עד שיזכה למדרגת יוסף הצדיק שומר הבגדים (ד"ה ועשית שנים כרובים):

שפת אמת

רבי יהודה אריה לייב מגור זיע"א

על כל פנים לתת משהו לבורא יתברך

זה יכול להיות נמצא בכל איש ישראל, לזכור בהשיות בכל מעשה – על כל פנים איזהו משהו לתת להבורא יתברך (שנת תרל"ז):

נעם מגדים

רבי אליעזר מטרינוג'ד זיע"א

עובדי ה' האמתיים מלאי עגמת נפש על רצון קלוש שעדין יש בלבם לדברי העולם

עבדי ה' הגדולים האמתים אשר כבר באו אל הקדש פנימה, תבאמו ותשעמו

התחדשות

מדרש משה

רבי משה מרדכי מפילוב זיע"א

להשאר תמיד כעת התעוררות הלקיחה הראשונה

בשם אא"ז וצללה"ה (מקוצק) על פסוק ויקחו לי תרומה, הינו איהר זאלט מיד נעמען מרומם דיג. גם על המדרש הה"ד פי לקח טוב נתתי לכם תורת אל תעזבו אל תעזבו את המקח שנתתי לכם, אמר: איהר זאלט נישט אפ לאזין דעם ערשטין נעהם וויא איהר האט מיד גענומין - עס זאל אזוי זיין אויף תמיד:

קדשה

באר מים חיים

רבי חיים מצ'נוביץ זיע"א

אהבת עולם הזה תהיה בטלה ומבטלת כנגד אהבת הבורא

והוא אמרו כן ויקחו לי תרומה – שאני אהיה מרומם ומנשא בעיניהם יותר מכל הדברים אשר על פני האדמה, עד שיהיה חשקם ורצונם ואהבתם בי יותר מכל הון יקר, וכל התאוות שבעולם יהיו בטליו ומבטליו נגד אהבה הזו (ד"ה א"י ויקחו לי תרומה):

ע"כ זוכים לאורות נפלאים ונוראים

כי זו בחינה קדושה הוא, במה שאדם מקדש עצמו בהתר בתאוות הגופניות הפאים מכל היצר הרע, וכשהאדם עובד שם ה' אלהים וירא ממנו ומתקדש עצמו בקדשה דמאריה, אז הקב"ה מעטרו באורות הקדושים נפלאים ונוראים (ד"ה וצפית):

אור הגנוז לצדיקים

רבי אהרן מאפסטא זיע"א

יש לעבד את הבורא יתברך אף עם כל התשוקות הגשמיות

וזאת התרומה וכו' זהב וכסף כו'. והכי פרושו, דמכל תשוקה שיש לאדם, אפלו בגשמיות, יכול לעבד את השיות, כגון אם יש לאדם תשוקה לזהב, יאמר הלא הזהב אף על פי שפה בעולם הזה הוא דומם ודבר גשמי, אף על פי כו שרשו בעולם העליון הוא ממדת הדין שנמשל לזהב:

לרמוז אף מי שמשקע מאד חס ושלום, על ידי יעקב חבל נחלתו' (דברים לב ט), על ידי תנועה ועובדא טבא יכול לחזר לשרשו בבחינת יעקב חבל נחלתו.

וזה ענין מחצית השקל, אף מי שאינו יכול לגמר הענין של תשובה, אפילו בהתחלה ובתנועה יכול לתקן ולחזר לשרשו:

לשונות של אור

אכילה

דודאים בשדה

רבי ראובן מ'רנובצה זיע"א

על כל לעיסה ולעיסה יש לזכור בבורא ברוך הוא

איתא בש"ף על התורה בשם שלחן של ארבע, שיזכר אדם כשאוכל, וזכור בכל לעיסה בהבורא ברוך הוא, עין שם. וזהו שאמר ונתת על השלחן לחם – שרומז על כל מיני מאכל, על הדרך עבד לחם רבי, אף תזכור פנים לפני תמיד – פנים לשון פנימיות, רצה לומר שהפנימיות שלף יהיה לפני תמיד, שתזכור תמיד בהבורא ברוך הוא:

נר ישראל

רבי ישראל מרז"ן זיע"א

בעת התעסקות בענינים גשמיים יש לשים עין אל הקדשה הצפונה בהם

וזהו 'השלחן' – הינו העבודה באכילה ושתיה, תתן על צלע צפון – שם תפנה אל הצד הנסתר, אל מה שטמון בתוך הדברים הגשמיים ותראה לעשות אותם לשם ה':

תורת חסד

רבי אברהם מרדכי מלוצק זיע"א

אכילה במדה קצובה

הטעם שהיה בשלחן מסגרת יותר משאר כלים, מרמז בזה אוהרה לאדם שלא יאכל אדם וימלא כרסו על שלחנו יותר מדאי אלא כדי חייו, וצריך לעשות לעצמו מסגרת ודבר שלא יאכל יותר אלא די חייו, והבן:

בלבם ההכנעה ועונה מקצת התאנה והחשק אשר יראו בלבם לשום דבר מעסקי העולם, וזה בעיניהם כחטאה רבה אצל הקטנים והנמוכים, כי הלב ראוי שימאס בעיניו כל חמדי העולם, ולא יחשק ולא יתאנה כי אם בדבקות החי החיים ונעם הנעימות, ואם יראו שנתעורר בלבם איזה גדלות וצמח בהם ההנאה מקצת דמקצת מעסקי העולם יגדילו עליו הבכי והמרר (ד"ה א"י וידבר):

שבת

דעת משה

רבי משה מקונניץ זיע"א

מעשה באמו של הרה"ק רבי שמואל קיינוב זיע"א

איתא בספרים בעת שהאשה מדלקת נרות לכבוד שבת צריכה להתפלל על בנים צדיקים תלמידי חכמים והשעה מסגל לכך וכו', וזאת ספר לי הרה"ק אאמו"ר זצלה"ה, על אמו של הרה"ק מו"ה שמואל קאדניבור זצלה"ה, שלא היתה יודעת להתפלל בלום, אמנם בשעת הדלקת נרות של שבת התפללה בלשון רוסיא - יהי רצון שיהא בנה שמואל תלמיד חכם (ד"ה ועשו ארון):

תורה

זרע קדש

רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א

עקר החסידות - למוד התורה בהתמדה

ועקר חסידות הוא התורה הקדושה בהתמדה (ד"ה ועשו ארון):

שם משמואל

רבי שמואל מסופוטוב זיע"א

דבוריו האחרונים של האדמו"ר מקוצק זיע"א

וזקני זצוקלה"ה דבוריו האחרונים קדם הסתלקותו אמר: כל מי שניח את ראשו בתורה הנני ערב בעדו שיהיה ממונו בזה ובבא, ומה שהוא "לייטשי מטשוטשים" (פרשו רגש ריגס) ילך לנוקבא דתהומא רבה (פרשת תרומה תרע"ב):

ישמח ישראל

רבי יחמיאל ישראל יצחק מאלפסנדר זיע"א הגמרא היא הטהרה הגדולה ביותר למוד התורה הקדושה הוא מקדש ומטהר את האדם בטהרה האמתית העומדת וקמת לעד, וכמו"ש אדמו"ר הזקן מווארקא

זצלה"ה זי"ע, דבוריו האחרונים קודם פטירתו, לאאמו"ר זצלה"ה בזה הלשון: דיא גמרא איז די גרעסטע טהרה (פרשת כי תצא אות ה):

יד דוד

רבי יעקב דוד מאמשינוב זיע"א

פרש באמצע משא ומתן ללמוד התורה

ויקחו לי תרומה. פרש רש"י ו"ל, לי - לשמי, פרישו לי ממונם נדבה. פרוש, אם אדם עוסק במשא ומתן, ובאמצע משא ומתן פורש את עצמו והולך לעבודת ה', זה הוא שמפריש מממונו נדבה לה':

משמיע שלום

רבי שמעון שלום מאמשינוב זיע"א

גם כאשר אינו יכול ללמד לא יפרד מעל תורה

בטבעת הארץ יהיו הבדים לא יסרו ממנו וכו' רומז על העל תורה וכו', אף כי לפעמים יש מניעה ועקבה שאי אפשר לו לעסק בעסק התורה ממש, אבל עלה של התורה כל יפסק כלל וכלל, ובכל רגע יחשב העצה והאפן איך שוב יוכל לעסק בה בשקידה ולהתמיד בה תמיד:

עמוד התפלה

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

תפלה בלא כונה אינה מתקבלת ואינה פועלת את התקון הראוי

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה. אפשר לרמוז על התפלה, דידוע דעקר תפלה היא בלב, כמו שגאמר (דברים יא א) 'ולעבדו בכל לבבכם', ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (תענית ב) איזוהי עבודה שהיא תלויה בלב, זו תפלה. שצריך פניה בלב בשעת התפלה, ואם אין אדם מכון לבו בשעת תפלה, רק מוציא הדברים בפיו ולבו כל עמו, אין תפלתו מתקבלת.

והתפלה נקראת 'דברים העומדים ברומו של עולם' (ברכות ו), והטעם, משום שהתפלה היא דברים, והדברים הללו עולים לשמי מרומים ועושים פעולה ומעלים השכינה מעלה מעלה, ולא שיה שפיעה הפעולה הזאת כי אם בכונת הלב כראוי:

עלוי השכינה על ידי תפלה בכונה

וזהו שאמר 'דבר אל בני ישראל ויקחו

לי תרומה, היא התפלה הנקראת דברים העומדים ברומו של עולם. והנהיהם והודיעם דעקר התפלה היא בלב, ונהו מאת כל איש אשר ידבנו לבו, דהינו, מכון לבו כראוי בשעת התפלה, ממנו תקחו את תרומתי, דהינו תקבלו את תפילתי, ומי שאינו מכון את לבו רק הדברים מהשפה ולחוזן, לא תקבל תפלתו.

ויקחו לי תרומה מאת כל, ראשי תבות 'מלכות', לרמוז דעל ידי התפלה מתרוממת ומתעלית מלכות שמים, שהיא השכינה:

ספר המאמרים

רבי יוסף יצחק מליובאוויטש זיע"א

המשוחח בתפלה הרי זה סימן על קלות דעתו ושכל עינו התפלה היא כמשא כבד עליו

כתוב 'ועשו לי מקדש' (כה ח), שהיא מקום מיוחד אשר הקדוש ברוך הוא מאזין ומקשיב בתפלתם ותחנונם של נשפרי לב.

והוא הנה לא זו בלבד שאינו משים לבו להבין ולהעמיק עצמו בגדל עצם קדשת המקום המיוחד לתפלה, שהוא מקום קדוש ומיוחד לו יתברך ולשפיעת הנפש, כמאמר רז"ל (ברכות ו) כל הקובע מקום לתפלתו אלקי אברהם בעזרו, אלא עוד זאת שהוא מקל ראשו לחלל את הקדש בשאט נפש, לשוחח בזמן התפלה בענינים אחרים, שאין זה אלא מפני קלות דעתו.

וכללות ענין תפלתו, הנה לא מיבעי שאינה ענין התחנונים, וגם אינה הפקשה, אלא הוא כפורע חוב שלא לרצונו בהכרח, דער גאנצער כל ענין התפלה איז בא אים א על כבוד מען בעדארף דאנונען און ער דאנוענט, צריכים להתפלל והוא מתפלל, אבל אין לו שום געשמאק טעם בתפלתו, אדרבא עס איז אים שוער, וכמו שאנו רואים במוחש בטבעי בני אדם דכאשר עושים איזה דבר מפני ההכרח, הרי הוא על כבוד. התפלה מכבידה עליו.

תפלה כזאת גורמת לאדם התגשמות וקריאת תחת התעוררות

ומוכן הדבר אשר תפלה כזו הרי אי אפשר שתתקבל בנחת רוח למעלה, וגם למטה, הנה מוכן אשר תפלה כזו הנה לא זו בלבד שאינה פועלת פעולה טובה בענין קיום התורה ומצוות והנהגת היום, אלא אדרבא פועלת קריאת עצומה בעניני תורה ומצוות בכלל, ובעניני אלקות

בפרט, כי לכך זאת שהוא ריק מפל השפלה והשגה שכלית, ואין לו שום הרגש בדקות, הרי הוא מתגשם (תרט"ט-תש"א):

קדשת יום טוב

רבי חנניה יום טוב ליפא מסיגעט זיע"א

חשיבות קביעת עתים והתעכבות בבית המדרש אף שלא בזמן התפלה

צריך כל אדם לידע בעצמו, כי לא בית המדרש עקר – לבוא לשם לעת מועד בעת התפלה להתפלל ולילך לדרשו, פי עקר היא המעשה אשר יעשה – לעסק בתורה לקבע עתים בבקר ובערב, ללמד ולתקן תקנות וגדרים להיות כל איש מיושבי בית המדרש, ולתקן לגמור תהלים פעם אחד בכל שבוע ושבוע בצבור, כי היא תקון ויסוד גדול לירידת השפע.

ועל כן כל איש מחיב לקבע עתים – הינו לגזול את העת (כמו שפרש ההפלאה ז"ל קבעת עתים, מלשון 'קבע את קבעיהם' (משלי כב כג)) מעסקיו, ולילך בבקר ובערב לבית המדרש ולעסק בתורת ה' כל איש ואיש לפי מהללו ויכלתו, וזהו עקר היסוד הקבוע בבית המדרש שיהיה אספה לכל להגות שם בתורת ה'.

וזה כל ענינו בגנין בית המדרש, וכמאמר תז"ל (שבת קיח): אמר רבי יוסי יהא חלקי ממושיבי בית המדרש ולא ממעמידי בית המדרש (ועיין פירוש רש"י ובעין יעקב שם), וכוונתו מבאר מיושבי בית המדרש שמאסיפים תלמידים בכל יום ויום ויושבים ועוסקים בתורה וכו', ולא ממעמידי בית המדרש, מעמידים ומונים לעת האכל וכו' – הינו שהמה מעמידים בית המדרש להתפלל, ולאחר התפלה לעת האכל הגיע

כל אחד פונה לדרשו ולעסקיו.

ועל כן צריך האדם לידע בנפשו שיהיה חלקו עם הישבים בבית המדרש לקבע לו שם מקום לישב ולעסק בתורה הקדושה, ושהיה לו הבית מדרש לדירת קבע ולא לדירת עראי, ולעשות לו שם מקום משכן להיות שכן שם בכל עת אף שלא בזמן התפלה.

הרמז בפסוק 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם'

וזה פרוש הפסוק 'ועשו לי מקדש' – באופן הזה תהיה חשוב עשית המקדש לי לשמי, באם שיהיה 'ושכנתי בתוכם' – שיהיה הבית המדרש מקום דירת קבע להיות שכן שם כל היום לעסק בתורה, על ידי זה שכנה שרויה ביניהם פמאמרם ז"ל (פרשת תולדות ד"ה או יאמר ויתן לך):

אוצרות גאוני הדורות

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (כה ב)

נחל קדומים

רבי חיים יוסף דוד אזולאי זצ"ל - החיד"א

תרומת הש"ת למשכן

הרב הגדול שארגנו כמהר"י זאבי ז"ל דרשינהו להגי קראי פסיעי, בהקדים מה שכתב בתרגום המיחס ליונתן פרשת ויקהל (לה כז), דענני שמאי הביאו אבני שהם ואבני מלואים מפישון, ואת הבשם ואת השמן מגן עדן, והנשיאים לקחום והביאום לצרף המשכן, עין שם. באופן שנתפרסם שה' שלחום בפרסום.

וזה שאמר ויקחו לי תרומה, שגם אני נותן תרומה למשכן, והוא בעצם 'ויקחו לי תרומה' שיקחו תרומה ממנו. וגם מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי, איש איש לפי נדבת לבו, ונמצא שיש כאן שתי תרומות, אחד מאתו יתברך, והשנית מאישי ישראל.

והדר מפרש, וזאת התרומה אשר תקחו 'מאתם' זהו וכסף ונחשת וגו', כלם בוי"ו העטף, עד וצצי שמים. ואז הפסיק וכתוב שמו למאר בלא וי"ו, להורות דמכאן היא תרומתו כפיכול הנגלית, שמן ובשמים אבני שהם ואבני מלואים.

פנינים יקרים

רבי שמעון בצלאל גיימאן זצ"ל

תרומת הנשיאים משל הקב"ה

יש לפרש על פי מה שפרש רש"י (לה כז), דהנשיאים אמרו דמקדם תנדבבו ישראל ואנו נותנים מה שחסר, וכשהתנדבבו ישראל הכל נצטרעו, והביאו אבני שהם ואבני מלואים. ובתרגום יהונתן (שם) ובמ"כ דהנשיאים לקטו אותם עם המן שירד בבקר בבקר.

ונמצא דישאל הביאו משלהם נדבתם למשכן, אבל הנשיאים לא הביאו ממונם, רק יען שראה הקב"ה שנצטרעו זמן להם אבני שהם, אבל היתה של הקב"ה.

והנה תבת 'ידבנו' כתב בכלי יקר שהוא גם כן מלשון 'ידבנו', שלבו דנה עליו, ואות ו' מתחלף באות ב', בומ"ף. וזה שאמר הקב"ה מאת כל איש אשר ידבנו לבו אלו הנשיאים שהיה בלבם לנדב, וגם 'ידבנו לבו' שלבו דנה עליו שלא היה להם מה לתן, אמר הכתוב תקחו את תרומתי דיקא, מה שאני נתתי, הינו האבנים אלו.

מזמרת הארץ

רבי פרג'י נעים זצ"ל

מי שאינו נותן מעשר סופו שיהיה לו

רק מעשר

יש להבין, מאחר שאמר "ויקחו לי תרומה", מדוע חזר לומר "תקחו את תרומתי". עוד יש לדקדק, מדוע בתחלה אמר "תרומה" בסתם, ולבסוף אמר "את תרומתי".

ויובן, בהקדים את דברי המדרש (ש"ר לא, ט), 'מעשה באדם אחד שהיה מוציא מעשרותיו כראוי, והיתה לו שדה אחת, והיתה עושה אלה מדות, ומוציא ממנה מאה מדות למעשר, ומן המתור הזה מתפרנס הוא ובני ביתו. בשעת פטירתו, קרא לבנו ואמר לו, בני, תן דעתך על שדה זו. כף וכף מדות היא עושה, כף וכף מדות למעשר, וממנה הייתי מתפרנס כל ימי. כשנפטר מן העולם, שנה ראשונה זרע אותה הבה, עשתה אלה מדות, והוציא ממנה מאה למעשר. שנה שנייה, נכנס בו עין רעה, פחת עשרה, ופחתה היא מאה. וכן שלישית, וכן רביעית, וכן חמישית, עד שעמדה על מעשרותיה. כיון שראו קרוביו כף, עמדו ולבשו לבנים ונתעטפו לבנים, ונכנסו אצלו. אמר להם, לא באתם אלא לשמת עלי. אמרו לו, חס ושלום, לא באנו אלא לשמח עמך, לשעבר היית בעל הבית והקב"ה כהן, ועכשו נעשית כהן והקב"ה בעל הבית. הוי 'ולא ידע כי חסר יבאנו' (משלי כה, כב).

ועפ"ז אפשר לפרש את הגמ' בברכות (לה:), 'רבי חנינא בר פפא רמי, פתיב "ולקחתי דגני בעתו" (הושע ב, יא),

ההוצאות פסוף וזקב על אהבתו תפרך לפאר מקום מקדשו, שעל ידי זה פשיגייע לאדם איזה נסיון לאהבו אפלו שיטלו כל ממונו, בנקל הוא שיתרצה כל אדם מישראל לאבד כל ממונו על אהבתו תפרך שמו, כיון שפכר הרגלו עיניהם לראות רבוי ההוצאות על אהבתו תפרך, את"ד ז"ל.

והשתא אפשר דזה בא לרמוז, דאחר שפכר צוה תפרך להביא לצרף המשכן זקב וכסף ואבני שהם ואבני מלואים וכו', קאמר ככל אשר אני מראה אותך וכו' וכו' תעשו, כלומר דכל זה שאני מצוה אותך זקב וכסף וכו' הנו משום ש'כן תעשו' תמיד בכל המצוות ולא תחוסו על ממונכם, וזה שרש שתבואו לקיים כל המצוות.

והיו הכרבים פרשי כנפים למעלה סככים בכנפיהם על הכפרת ופניהם איש אל אחיו אל הכפרת יהיו פני הכרבים (כה ב)

נפש דוד

רבי דוד טבל מליסא זצ"ל

מעלת למוד התורה של תינוקות של בית רבן

יש לומר על דרך הרמז, כי אמרו רז"ל (סוכה ה:) הכרובים פרצוף תינוק היה להם. והנה אמרו רז"ל (שבת קיט:) אין העולם הזה עומד אלא על הבל פיהם של תינוקות של בית רבן, אמר ליה רב פפא לאבבי דידי ודיך מאי, אמר ליה אינו דומה הבל פה שאין בו חטא להבל פה שיש בו חטא. אם כן הבל פיהם של תינוקות של בית רבן, יש להם מדרגה אחת יותר מהבל פיהם של תלמידי חכמים.

וזהו הרמז והיו הכרבים הינו תינוקות של בית רבן, פרשי כנפים למעלה סככים בכנפיהם על הכפרת למעלה מן תלמידי חכמים הנקראים 'כפרת' לפי שמכפרים על ישראל בכח תורתם ותפלתם, וכמו שכן הלכה בספד שאין מספדין אלא בדבר שאינו מקבל טמאה, כן הבל פה שאין בו חטא וטמאה מספד על הכל.

דעת סופר

רבי עקיבא סופר זצ"ל

כיום מצות השכליות משום צווי הקב"ה

ונראה לפרש על פי מה שראיתי, דהכרובים 'פרשים כנפים למעלה' זה הרמז על מצות שבין אדם למקום, ופניהם איש אל אחיו, על מצות שבין אדם לחברו.

ותרך רבי שלמה פרימו על פי דברי הגמ' בע"ז (ג), שהתנה ה' עם מעשה בראשית ואמר, 'אם ישראל מקבלים את תורתו, מוטב, ואם לאו, אחזיר אתכם לתהו ובהו'. והגמ' בב"מ (כד.) אומרת, ש'המציל מזוטו של ים ומשלויתו של נהר, הרי אלו שלו'. אם כן מפיון שהעולם קים בזכות ישראל שקבלו את התורה, והעמידו את העולם והצילוהו מאבדון, הרי כל מה שהצילו, הנאות ותענוגות העוה"ז, שיש להם. מחמת כן, מצד הדין יכולים ישראל לאכל ולהנות בעוה"ז.

ולפי זה מתבארים דברי המדרש, שהקשה להם כיצד צוה ה' את בני ישראל להביא מעצמם תרומה, הלא הכסף והזהב שברשותם לא שיש להם, אלא לעשו שנטל בחלקו את העולם הזה. ולזה תרצו על פי הפתוב "כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו", כי בזכות שעם ישראל לומדים ומקיימים את התורה, גם העולם הזה שיש לישראל, כיון שבלעדיה לא היה העולם קים, ולכן כל מה שנמצא בעולם דינו בדבר הנמצא בזוטו של ים, ולכן יכולים ישראל לתת תרומה. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו (כה ט)

שנות ימין

רבי מיכאל יעקב ישראל זצ"ל

רבוי הכסף והזהב במשכן ובמקדש להרגיל את ישראל לאבד ממונו בעת נסיון

יש להבין אמרו יכן תעשו דלכאורה הגיעני כפול. ורש"י ז"ל כבר נרגש מזה, וכתב יכן תעשו לדורות, עין שם.

ולעניות דעתי אפשר, דבא הרמז מה שחקר הרב הכהן הגדול אליהו בה"ר ז"ל בספר 'אגדת אליהו' (פאה פ"ד) בענין רבוי הכסף והזהב שהיוכח במשכן ובמקדש והכל היה ברצונו תפרך, ולמה היה צריך כל זה, דבשלמא מלך בשר ודם בונה בית מלכותו ברבוי כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות משום מעלה וכבוד, דכפי גדל רבוי כסף וזהב מתגדל כבוד מלכותו בעיני הבריות, אבל הקב"ה שהוא ברא הכל והכל שלו, אין כבודו ומעלתו תפרך מסבת הכסף והזהב חלילה.

והוא מפרק לה, דהינו טעמא כדי שירגילו ישראל בטבעם בראותם רבוי

וכתיב "ואספת דגנך" (דברים יא, יד). לא קשיא, כאן בזמן שישראל עושים רצונו של מקום, כאן בזמן שאין ישראל עושים רצונו של מקום. כלומר, מה שאמר הפתוב "ואספת דגנך" שהדגן הוא של ישראל זה בזמן שישראל נוהגים כבעל הבית ונותנים לי את המעשר כדיון כהן שמקבל את המעשר, ומה שאמר הפתוב "ולקחתי דגני בעתו" שהדגן הוא של ה', זה בזמן שאין ישראל עושים רצונו של מקום ואינם נותנים את המעשר (שהרי פשוטויד מתבת "דגנך" שהיא בגימטריא עשר הומוזות למעשר וקבל "דגני") אזי ה' יהיה כבעל הבית ואתם תהיו ככהנים שישאר בידכם פמות של מעשר בלבד כיון שהשדה תוציא רק עשירית.

וזהו שרמז הפתוב "ולקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו". שאם אתם עושים רצונו של מקום ונותנים תרומה כדיון, הרי שאתם בעלי הבית (והוא שאמר הפתוב "ואספת דגנך" ואני ה' כהן. אף אם אינכם עושים רצונו של מקום ולא נותנים תרומה כדיון, הרי שאת החלק שהיה לי לטל ככהן תקחו אתם וזהו שאמר הפתוב "תקחו את תרומתי", כלומר שהשדה שלכם תוציא רק עשירית, ואני אטל את השאר כדיון בעל הבית (והוא שאמר הפתוב "ולקחתי דגני בעתו"). (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

ויזרע יצחק

רבי יצחק אלמאליח זצ"ל

ישראל יכולים לתת תרומה מדיו מציל מזוטו של ים

במדרש (ש"ר לג א), מובא על פסוק זה, 'זהו שנגאמר "כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו" (משלי ד, ב). ותמוה, מה ענין התורה שנקראת "לקח טוב", לענין לקיחת התרומה לבגית המשכן, שעליה נצטוו בני ישראל בפסוק זה.

ונראה לבאר, בהקדים את המדרש (ילק"ש רמז קיא), 'כשהיו יעקב ועשו במעי אמם, אמר לו יעקב לעשו, אחי, שני עולמות לפנינו, העולם הזה והעולם הבא. העוה"ז, יש בו אכילה ושתייה, ומשא ומתן, לשא אשה ולהוליד בנים ובנות. אבל העולם הבא, אין בו כל המדות הללו. רצונך, טל אתה העוה"ז, ואני אטל העוה"ב. שנגאמר "מכרה כיום את בכרתך לי" (בראשית כה, לא), כאותו היום שהיו בבטן אמם.

והקשו המפרשים (הביאם החיד"א בספרו 'דברים אחרים' דרוש ט), לפי זה, היאך מתר לעם ישראל לאכל ולהנות בעולם הזה?

ברפת שמואל

רבי אהרן שמואל קוידאנוב זצ"ל
עפר בית המקדש בכל בתי כנסיות
ומדרשות

ואנב זה יבאר מה שאמרו רז"ל בברכות (ח), אמרי ליה לרבי יוחנן אפא סבי בבבל, תמה ואמר פתיב (דברים יא כא) 'למען ירבו מים ומים בניכם על האדמה', דוקא בארץ ישראל ולא בחוצה לארץ, כיון דאמרי ליה מקדמי ומחשכי לבי כנישתא, אמר הינו דאנהו להו, כדאמר רבי יהושע בן לוי לבניו קדימו וחסוכו לבי כנישתא כדי שתורכו חיי. עד כאן לשון הגמרא. ויש להבין היאך יתרוץ הקושא, הא כתיב 'על האדמה'.

והנה לפי הפשוטו נראה לפי עניות דעתי על פי מה שכתב בזהר, דנטל הקב"ה מעפר בית המקדש וזרע בחוץ לארץ, וכל בתי כנסיות ובתי מדרשות יש בו ארבע אמות מעפר בית המקדש. ואם כן מישיב קושא הנ"ל, דכל בתי כנסיות הוא ממש 'על האדמה', כיון שיש בתוכו עפר ארץ ישראל.

ואפשר שזהו פונת הכתוב (תהלים קכב א-ב) 'שמחתי באמרים לי בית ה' גלד', כי אז הוא כאלו ורגלינו עמדות בשערך ירושלם'. (פר' בלק)

ברפת מועדיה לחיים

רבי חיים פלאגי זצ"ל

קדשת בית הכנסת כקדשת בית המקדש

ויש מפרשים כי קדשת בית הכנסת הוי כקדשת בית המקדש, יען כי בחרבן הבית המקדש נתפזרו אבני קדש בחוץ לארץ, ובמקום אשר נפלו אותן אבנים של בית המקדש, שם נתקדשו לבנות בהם בית הכנסת.

וזהו פונת המאמר שם בפרק קמא דברכות (ח), אמר רבי לוי כל מי שיש לו בית הכנסת בעירו ואינו נכנס שם להתפלל נקרא שכן רע, שנאמר 'כה אמר ה' על כל שכני הרעים ונוגעים בנחלתי וכו', שהבית הכנסת הוא נקרא נחלתי שהוא ממקום קדוש. (ח"ב, דרוש לחנוכת ביהכ"ס)

מנחת אלימלך

רבי אלימלך רובינשטיין זצ"ל

קדשת בתי כנסיות ומדרשות מכח המשכן

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. קשה לי, היה לו לכתב 'ושכנתי בתוכו' לשון

זמנית לקיום הגוף על השכלת הנפש, והתורה הוא סבה לקיום הקמח, שאם אין תורה ענש יענש ולא יהיה קמח עד כאן לשונו.

ומעתה אתי שפיר דכל זה מבאר בהך קרא, דכבר כתבו המפרשים דהמנורה רמז לתורה והשלחן לפרנסה, וזה שאמר כאן ושמם את השלחו רמז להפרנסה, דצריך שיהיה מקדם דאם אין קמח אין תורה, ואת המנורה נכח השלחן תימנה דהשלחן שהוא הקמח הוא סבה להיות המנורה זו תורה, ואם כבר יש תורה אזי תו והשלחו תתו על צלע צפון, דעל ידי התורה תזכה לעשר, דמצפון זהב יאתה' (איוב לו כב).

קדשת בתי כנסיות ומדרשות מכח אבני המקדש

שפתי כהן

רבי מרדכי הכהן זצ"ל

כל בית הכנסת שבעולם נקרא 'מקדש'

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (כה ח). ובזהר (ח"ג קכו) מתרוץ וא"ו ד'ועשו' בענין אחר, וזה לשונו: **ועשו** לי מקדש סתם, דכל בתי כנישתא דעלמא מקדש אגרי, והא אוקמוה. אם כן לזה אמר 'ועשו' בלשון רבים, וגם וא"ו ד'ועשו' לומר שכל דור ודור יעשו, ובה נתרץ למה אמר 'מקדש' ולא 'משכן'.

אגדת אליהו

רבי אליהו הכהן זצ"ל

בכל מקום שנפלו אבני בית המקדש נבנה שם בית כנסת

בנין בתי כנסיות מצוה רבה היא, ומעין בנין בית המקדש דמי, שהרי בית הכנסת נקרא 'מקדש מעט' (מגילה כט). והטעם יובן עם מה שמצאתי ראיתי בחכמינו זכרונם לברכה ממדרש, כשנחרב המקדש פזר הקדוש ברוך הוא אבניו בכל העולם, דכתיב (איכה ד א) 'תשתפכנה אבני קדש בראש כל חוצות', וכל מקום שבעולם שנפל שם אבן, נבנה בית הכנסת, עד כאן. וזהו 'מקדש מעט', כלומר יש בו מעט מהמקדש, שהיא אותו אבן שממקדש שנשקע שם.

ונראה לי על פי מה שהאריכו המפרשים, דגם מצות שבין אדם לחברו לא יקום אותם האדם משום שפן שפוט והסכים בשכלו, אלא משום דהקב"ה צוה עליהם, ופרשו 'כבד את אביך ואת אמך כאשר צוה ה' אלקיך' (דברים ה טו), דגם שהיא מצוה שכלית, בכל זאת יקום אותה רק מפני שהיא מצוה ה', כי כבן יהיה בטוח שיקום אותה תמיד בכל שעה, ולא פתחו יצרו מבילתי שמע.

וזה מרמז בקרא, ופניהם איש אל אחיו, הינו מצוה שכלית, אבל בכל זאת אל פני הפפרת יהיו פני הרובים, דגם מצות שכליות יקום אותה משום שהיא מצוה ה', שצוה אותה לנו.

ועשית חמשים קרסי זהב וחברת את היריעת אשה אל אחתה פקרסים והיה המשכן אחד (כו ו)

ויאמר שאול

רבי שאול נחמיאט זצ"ל

חבור המשכן התחתון עם המשכן העליון

אפשר רמז עם משכן העליון באחדות אחד, כמו שאמרו (עין זוה"ק ח"ב רכא): שבשעה שהוקם המשכן התחתון הוקם משכן העליון, וזה שאמר גם וחברת את לרבות העליון, האהל התחתון, והיה אחד באחדות אחד. ואפשר רמז עוד וחברת את שהיא השכינה עם האהל, ואז והיה אותיות הנו"ה ב"ה, אחד עמה, באחדות יחד.

ושמת את השלחו מחוץ לפרכת ואת המנורה נכח השלחו על צלע המשכן תימנה והשלחו תתו על צלע צפון (כו לה)

נפש יהונתן

רבי יהונתן בנימין הכהן זצ"ל

סגלת התורה לפרנסה וכלכלה

והקשה בספר תורת משה דתורה ליה למימר רק ושמם את השלחו מחוץ לפרכת על צלע צפון והמנורה תימנה ותו לא, וכן הקשה גם כן בספר הקדוש 'אוהב ישראל'.

ונראה לי על פי פשוטו, על פי מה דאיתא במסכת אבות (פ"ג מ"ז) רבי אלעזר בן עזריה אומר וכו' אם אין קמח אין תורה, אם אין תורה אין קמח. וכתב התוספות יום טוב דהקמח הוא סבה אל היות התורה, שודאי שיש קדימה

ידי זה ושכנתי בתוכם רצה לומר אפלו לאחר חרבנו גם כן אני משרה שכנתי בתוכם בבית כנסיות שלהם, משום שבצאלאל היה מכון ומצרף אותו צרופי שמות שנברא בהם שמים וארץ, זאת היה מכון במעשה המושכן, וכן איתא במאור ושמש, עין שם. ועל ידי זה ושכנתי בתוכם תמיד כמו שמים וארץ שהם קימים.

זה הוא מחמת שבתחלה עשו לי מקדש ואצמצם שכנתי שם על ידי הפגנות והצרופים שאמה ובצאלאל תכוננו, כמו שאמרו חז"ל יודע היה בצאלאל לצרף אותיות שנברא בהם שמים וארץ, וזה היה גורם השראת השכינה בפתחונים אפלו לאחר חרבנו, זה הודיע הקב"ה למשה רבנו ע"ה.

יחיד, שוב מצאתי באור החיים שהקשה זאת.

ונראה לפי עניות דעתי לפרש כך, שהקב"ה הודיע למשה רבנו ע"ה כמה גדול בנן המקדש, שגם השראת השכינה הקדושה בישראל על כמה וכמה דורות, אפלו לאחר חרבנו עד הדור האחרון גם כן אני משרה שכנתי בבתי פגסיות ובבתי מדרשות שנקרא 'מקדש מעט', כל

וזה פרוש הפסוק, ועשו לי מקדש, ועל

מעשי צדיקים

ויקחו לי תרומה (כה ב)

לימים כאשר שאלו את הרבי מדז"קוב מה היתה פגנתו בחתימת אותם שני גבאים, ענה שבשמים יש כח לגבאי צדקה יותר ממלאך. (שיח זקנים ח"ב)

ספר החסיד ר' מאיר פהנא מדרגמירעשט כי הוא ואחיו ר' זאנוויל ע"ה באו בפעם הראשונה אל הרה"ק רבי יוסף מאיר מספינקא זיע"א, לכבוד שבת שקלים של שנת תרמ"ג.

וספרה במר נפשה על הצרה שנחתה עליהם, והרבי אמר כי מאחר והיא עוזרת הרבה בביתו הוא מחיב לסייע בעדה, על כן שתבוא עם בעלה והוא יתן לו קמיע לרפואה.

באותה תקופה סבלו בני ביתו ממחלות שונות וגם היתה חשוכה בנים, כשהזכירה לפני הרבי, נענה כי אם יתן מאה זהובים הוא יזכה לישועה, ר' מאיר מהר ונתן את הסכום המדבר, ואכן היא החלימה ונרפאה ואף נפקדה בזרע של קימא.

אבי הנערה שלא הפיר בצדיקים ובתהלוכותיהם, לא האמין ברבי נפתלי חיים ומאן בתקף להגיע לבית הרבי, אף אחר שהלכו לכל הרופאים באזור והם לא מצאו מזור למחלתה, הפצירה בו שהוא מכרח לבוא עמה לרבי עד שהיה מכרח לבוא.

הבנים של אחיו ר' זאנוויל שהגיע עמו לספינקא היו חולים באותו זמן, אף הוא לא הזכירם לפני הרבי, בליל שבת כשהעמיד אחיו י"ו, פתח הרבי וברכו שתהיה לבניו רפואה שלמה, וכו' הנה.

כשיננסו אמר הרבי מדז"קוב, שהגם שכבר חלף חדש תמים מאז שאמר שהוא יתן קמיע, מכיון שאמר כן יחזיק בדבורו, לשב כתב קמיע ונתן בידם, כשהוא מתרה בהם לבל יגלו מה עשה וכיצד נרפאה החולה, אחר הוסיף והזירה, שאם יגלו את הדבר, הוא אינו אחראי לבריאות הנערה.

דבריו תורתו אמר רבי יוסף מאיר באותה שבת, כי בשבת שקלים יכולים להתפלל שיתקבלו התפלות של כל השנה, מאחר ותפלות כנגד תמידים תקנו (ברכות טו:), והתמידים באו מכספי השקלים. (פאר יוסף)

מעשה באדם שהיה רשע כל ימיו, ולפני פטירתו אמרו לו אנשי ביתו מדוע לא טעמת כלום, אמר להם אם תכינו לי ביצה מגלגלת, אני אכל אותה.

כשהביאו לו את הביצה המגלגלת והוא רצה לאכלה, בא עני ודפק על הפתח ואמר לאנשי ביתו, "תנו לי צדקה", אמר החולה לקרוביו, "תנו לו זאת הביצה", ונתנו את הביצה לאותו עני, ומימיו לא עשה צדקה אלא זאת הצדקה בלבד.

אחר שלושה ימים מת אותו החולה ויקברו אותו בניו, לימים חלם בן הנפטר שהוא רואה את אביו והוא שאל אותו, "אבי, היאך אתה באותו עולם שהלכת בו", אמר לו אביו, "בני, היה רגיל לעשות צדקה ותיירש חיי עולם הבא.

כל ימי לא עשיתי צדקה אלא זאת הביצה שנתתי לאותו עני, וכשנפטרתי מן העולם הכריעה לי אותה הביצה על כל עוונותי ונכנסתי לגן עדן". ראה כמה גדול כח הנותן הצדקה. (מעיל צדקה)

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו את תרומתי (כה ב)

מעשה בחסיד שיירד מונכסיו, פגע בו אלהו בדמות ערבי ואמר לו, יש לך שש שנים טובות, אימתי אתה

הגיעו ההורים לביתם ותלו את הקמיע על צוואר הנערה, והיא נרפאה לגמרי ואפלו פיסה את הוריה על אשר צערה אותם בהתנהגותה, הדבר עורר סערה, הכל דברו על הנס שהנערה חזרה לשפיות והשתוקקו לגלות מה קרה, הקרובים החברים והשכנים שאלו וחקרו את האב והאם מה עשו שהתרפאה, אף הם סרבו לספר דבר וחצי דבר.

פעם כשהיה האב בחתונה עם חבירו, הפצירו בו שיגלה את הסוד, ולא רצה לומר, השקוהו בשכר ויין עד שהיה לשכור ואז גלה הסוד, פתחו את הקמיע ומצאו כתוב בו בזה הלשון, "אחתי רעייתי יונתי תמתי, שלח רפואה שלמה לפלוגת בת פלוני", וחתומים עליו שני גבאי צדקה, רבי ניסן בק והגבאי שפירא.

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו (כה ב)

כשכנותו של הרה"ק רבי נפתלי חיים מדז"קוב זיע"א גרה אשה שזכתה להכיר בו כי הוא איש קדוש, על כן היתה רגילה לעזר בביתו ולסייע בכל הנצרך.

יום אחד נחת עליה אסון, בתה הגדולה שהיתה כבת שבע עשרה, יצאה מדעתה. היא נכנסה אל רבי נפתלי חיים

ויוצאי שרעב עד הדור האחרון העידו כי ראוהו בשממונו.

לאחר פחמשים שנה הדיבר, קבוצה גדולה של תלמידי חכמים נפגשו בדרךם מהשוק הגדול לבינתם בשבוע של פרשת תרומה, הם החלו לדון במעשה המשכן ובעודם עוסקים במלחמתה של תורה, החלו פורקים יתדות וקרשים מעל החמורים ולמדד את המקום.

מיד היה מי שהתרה בהם על דבר הראשונים שבנו משכן לפני פחמשים שנה, כי נשרפו הם והמשכן שעשו, והם החליטו לחסר משהו מתבנית המשכן כדי שלא יתקדש, וכן התנו מראש שהם לא בונים לשם משכן רק לבאר את מעשה המשכן למעשה, והרי הוא חלון מראש ואין שום קדשה חלה עליו.

ברשותם היו מקלות שעליהם מעמידים אהלים בכל מקום שעוצרים להגן מפני השמש והגשם, כעת השתמשו בהם לצרף המשכן לשם קרשים ובריחים, מסחורת הבדים שלא נמכרה עשו יריעות, אדנים עשו מאבני המקום, ומהבדים העבים פרוסו את המכסה למעלה.

אחר שהעמידו משכן על תלו והסכימו כלם לדעה אחת, פרקו אותו, אחר לקחו את כל הדברים שמהם בנו את תבנית המשכן וגזזו במערה אחת כנגד אל בעאדיו, והיו העוברים והשבים רואים את המוטות ארוזים והבדים מקפלים מרחוק, אך פחדו להכנס למערה כי התקדש המקום מקדשת התורה ועשית המשכן.

בעת בנית המשכן היה ביניהם אחד מאנשי צנעא שהשתומם מבקאותם העצומה של יהודי שרעב עד כדי הלכה למעשה, נשא את דברו ואמר, "חשבתו כי מצנעא תצא תורה, עכשו אני אומר מצנעא יצאה התורה, ובשרעב קבעה משכנה". (תולדות הרב שלום שבזי)

והיו הפגמים פרשי ננפים למעלה סככים כנפיהם על הכפרת ופניהם איש אל אחיו (כה ב)

ברשי, כרובים, דמות פרוצוף תינוק היה להם.

דרש ראש ישיבת חכמי לובלין רבי מאיר שפירא

תריסין, באותו שבוע היתה פרשת תרומה והכל עסקו במלאכת המשכן, החלו מתוכחים בסדרי העמדת המשכן עד שנחלקו לשתי דעות, כל קבוצה דעתה אחרת.

החליטו לפרש הלכה למעשה, מאחר ובשוק לא היו חנויות קבועות, וכל אחד היה מביא עמו יתדות ומקלות והיו עושים אהלים לצל בבקר, ואחר הצהרים מפרקים ולוקחים עמם לבינתם, היו ברשותם יריעות ומקלות למכביר.

על אתר פרקו את המשוי מעל החמורים, חלקו את השטח לשתי חלקות, וכל קבוצה עסקה בעבודתה, המקלות והיתדות שמשו לקרשים ולבריחים, היתדות לאדנים, והאריגים ליריעות, כל קבוצה מדדה על פי מדות התורה ומפרשיה, בדעה מסכמת על כל חבריה.

משסימו בדקה כל קבוצה את עבודת הקבוצה השניה, לבסוף הסכימו על אחת הקבוצות שעשתה על פי המדות הנכונות בארץ ברחב ובקומה, אפלו המזבח עמד על תלו, אבל אמרו, צריך הוכחה האם משמים מסכימים כאשר הסכימו החברים.

מתוך תמימותם והתמסרותם לתורה לא זכרו שהם אינם במדבר סיני בזמן המשכן, והחליטו שכעת יקריבו קרבן, אם תרד אש משמים ותקח אותו הצדק עמם, ואם לאו, הם אינם צודקים בנפוח.

לקחו עגל שקנו לכבוד שבת, שחטו והעלוהו עולה על גבי המזבח שבנו, ירדה אש מן השמים ותאכל את הקרבן, אחר שרפה את הארבעים איש עם האדמה אשר תחתיהם והיתה לאפר עד היום הזה.

מהיום ההוא והלאה לא יכול להמצא במקום אדם ובהמה וחייה ורמש ועוף השמים, כל הקרב, ימות במקום, מפני הסכנה גדרו המקום, וקראו לו "בית החיים של הארבעים השרופים".

גם הארבעים האחרים שלא הקריבו קרבן כי לא הצליחו לעשות תבנית המשכן והמזבח במדיק נפטרו במשך השנה, קברו אותם בחלקה השניה כנגד חלקת השטח השרוף, להם קראו "בית עלמיו הארבעים". שטח זה עמד לאות ועדות מאות בשנים,

מבקש אותם עכשו או בסוף חייך, הלך ונמלך באשתו, אמרה לו לך אמר לו שביא אותם עכשו, וכן היה שמצאו בניו מטמון גדול ויקר.

מה עשתה אשתו הפשרה, אמרה לו מקל מקום כבר משך עלינו הקב"ה חוט של חסד ונתן לנו ברכה לשש שנים, בוא ונעסק כל אלו השנים בגמילות חסדים שמה הקב"ה מוסיף לנו משלו, וכן עשתה וכתבו בפנקס כל מה שנתנו ועשו לצדקה.

לסוף השש שנים בא אליהו זכור לטוב לתבע פקדונו, אמרה האשה לבעלה, לך אמר לאליהו אם מצא אנשים נאמנים ממנו תן להם פקדונו, וראה הקב"ה הוא את דבריהם והגמילות חסדים שעשו והוסיף להם טובה על טובה, לקים מה שצאמר (ישעיה לב יז) 'היה מעשה הצדקה שלום'. (ילקוט רות, רמז תרו)

ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל בליו וכן תעשו (כה ט)

בני יהדות שרעב שבתמן התקדשו בתכלית הקדשה, קטנים שבהם ידעו לקרא בכל ספר שהגיע לידם, חכמיהם תקנו להם חלקה מסדורת של הנביאים והכתובים, והיו מסמים מדי שנה את הנ"ך כמו שגומרים בכל עם ישראל חמשה חמשי תורה.

גם בתלמוד שגנו מסכת אחר מסכת, כמו כן משניות סדרו לכל פרשה ואף זהר פרשה אחר פרשה עד שמסמיים, אלא שאת הזהר לא למדו היקדים בחדר ולא בתכנית למודים, הגדולים שבעם היו מראים דוגמא לעם ומכנים תלמידי חכמים גדולים, כדי שהשאר יראו ויעשו כמותם וישאפו לגדולות.

בכל יום שני היו רבים מבני האזור הולכים לשוק ונפגשים בצמת הדרכים, וכל אחד היה מתכונן לאותו יום להראות גבורתו בתורה, פעם אחת היה יום השוק חלש, רבם לא הצליחו למכר את מרפלתם, ונאלצו לשוב על עקבותיהם עם סחורתם בידם.

בצמת דרכים נפגשו שתי קבוצות של ארבעים ארבעים איש, כל קבוצה ממקום אחר, כלם תלמידי חכמים בעלי

עם איש אודות הדבר. כשהגיעו לבית החולים ביום הנתוח, דאג ר' דוד שרק חתימתו תופיע על אשור הנתוח ולא חתימת ההורים, והצטיד בנר ובגפרורים.

הנתיח הארץ נמשך שש שעות, ולאחר שהוציאו את הילד מחדר הנתוחים, הוא נגש אל האחות ודרש שתסיר מידי את התחבושות מעין הילד, האחות התנגדה לבקשה, ובמקום החל דין ודברים סוער, במהלכו אף הזעק לחדר הרופא הבכיר שזה עתה סים את הנתוח הארץ והמיגע.

כנגד כלם עמד ר' דוד בתקף על דרישתו כאשר נצטוה, והודיע נחרצות כי מאחר והוא חתם על האשור לנתוח, על צות בית החולים למלא אחר הוראותיו והוא דרש שייסירו מידי את התחבשות.

הרופא השתומם, אבל בראותו את רצינותו של ר' דוד, נענה והסכים לא לפני שהודיע להורים כי לאור הדרשה הנחרצת, הוא אינו לוקח מעתה כל אחריות אודות תוצאות הנתוח.

התחבושות הוסרו מעיני הילד ור' דוד מהר להדליק נר, ההורים והרופא שנשאר נוכח במקום, נדחמו לראות את ר' דוד שואל את פי הילד, מה הנך רואה כנגד עיניך, והוא משיב, "נר". בראותה זאת, התעלפה אמו במקום מרב התרגשות. (עטרת יוחנן)

ועשית סירתי ודשנו ויעיו ומזרקתיו ומזלגתי ומחתתי לכל פליו תעשה נחשת (כו ג)

בעת שפגש הרה"ק רבי מרדכי יוסף מאדזין זיע"א באוטווצק את הרה"ק רבי יוסף מאמשינוב זיע"א, הוא הפליא לשבח את תמימותם של חסידי פולין, סבת התפעלותו הייתה מחמת שספר לו חסיד שהזדמן לעיר פטרבורג, והשתומם על הנהוג בעיר זו.

בעת שהתישב החסיד מפולין לאכל, הוא ראה כי הוכן לפניו מזלג, אף החסיד מפולין שמעולם לא ראה כזאת, לאכל עם מזלג, חשב לתמו שזה כלי מיחד לגרוד, כדי שאם יעלה בדעתו להתגרד בעת האכילה, יעשה זאת באמצעות המזלג כדי שלא יצטרך לגעת בידיו במקום מכסה ויצטרך לטל את ידיו. (ימות עולם)

והעלה את נרתיה והאיר על עבר פניה (כה לו) **ספר** ר' דוד פריינד ז"ל כי אחד מלקוחותיו התאוונ בפינו אודות בנו היחיד אשר לקה במחלת עינים, עד כדי שמאור עיניו השחיר לגמרי, טובי הרופאים אליהם הלך עם בנו כשהוא מוציא עליהם ממיטב כספו, נואשו מלמצא מזור למחלתו.

ר' דוד חזק את ההורים השבורים, והבטיחם כי בשעה שיכנס אל רבו הרה"ק רבי יוחנן מקארלין סטאלין זיע"א, יזכירו לפניו לרפואה שלמה, ואכן הוא קים את הבטחתו והזכירם לפני הרבי מספר פעמים, אף הרבי לא ענה.

יום אחד בעמדו לפני הרבי, פתח הרבי מעצמו ושאלו, מה נשמע עם הילד ואיך הוא מרגיש, כשענה שמצבו חמור, שאל הרבי האם האשה שומרת ידו, ענהו ר' דוד כי איננה מאמינה בכלום ל"ע.

שלחו הרבי שישאל האם תסכים לקבל על עצמה לכל הפחות להדליק נרות שבת מדי ערב שבת, אם תאבה לקבל זאת על עצמה, יבואו ההורים לפניו. ר' דוד שאלם אודות כך, ואחר שהיא הסכימה להתחייב, מהרו ההורים להגיע עם בנם לניו יורק ונכנסו לחדר הרבי.

הרבי הורה להם לגשת לרופא בכיר בניו יורק, ולהיעץ בחות דעתו על עיני הבן, הפרופסור בדק את הילד, ואמר שישנה דרך לרפא את עיניו אבל עליהם להיות מודעים לכך כי מדובר בהליך ארוך וקשה.

יכול הוא לבצע נתוח מסבך, שאחריו ישנו סכוי שיחזר לראות, אולם בתנאי הכרחי, לאחר הנתוח יתהלך הילד ששה חודשים כשעיניו חבושות, אם יאותו להתחייב לו זאת, יקבע מידיית תור לנתוח.

ר' דוד שאל את פי הרבי שנתן את הסכמתו, ואכן נקבע מועד לנתוח, אחר קביעת המועד הורה הרבי לר' דוד שמיד אחר הנתוח ידרש מהרופאים להוריד את התחבשות, ולהדליק נר לנגד עיניו.

הפתע ר' דוד מההוראה והזכיר את דברי הרופא, אף הרבי בשלו, שייסיר את התחבשות אחר הנתוח, ושלא ידבר

זצ"ל בפני קהל רב בשבת פרשת תרומה וכה אמר, שנינו במכילתא בסוף פרשת משפטים, כל כלי השרת במשכן ובמקדש מתר היה לעשותם מכל מיני מתכות בזמן שאין זהב, אולם הכרובים שעל הארון היו צריכים להעשות רק מזזהב טהור, ואסור לעשותם מכל מתכת אחרת.

נשאלת השאלה, מדוע השתנו הכרובים בענין זה מכל שאר חלקי המשכן, אלא, תרץ רבי מאיר, הכרובים מסמלים את התינוקות הרכים, כדברי רש"י, דמות פרצוף תינוק היה להם, משום כך היה מקומם על ארון הלוחות, ללמדנו שמטלת עלינו חובה קדושה לחנך את הילדים שלנו לתורה ולחיי תורה.

כאשר מדבר בתפקיד קדוש זה, חנוך הדור הצעיר, אי אפשר לצאת ידי חובה בקטנות, בפרוטות של כסף או של נחשת, כאן מטלת החובה לתת דוקא זהב יקר. (רבי מאיר אומר)

ועשית מנרת זהב טהור מקשה תעשה המנורה וכה וקנה גביעה כפתיה ופתיה ממנה יהיו (כה לא)

עבודה גדולה ונשגבה הייתה אצל החתם סופר זצ"ל בעת הקנת המנורה לכבוד ימי החנכה ולהדלקת המצוה, אף גם אפן צורת בנייתה הייתה מלוה בכונות טמירות ונעלמות אשר אל סודם מי יבוא.

כדי להכין מנורה מהדרת לקח החתם סופר מטבעות כסף ונתנם לצורך, והדריכו כיצד לבנות עבורו את המנורה, כך ספר רבי שמואל ערנפלד אב"ד מסרסדוף זצ"ל בתשובה לשאלת תלמידו על צורת המנורה של החתם סופר (מונא באורחות סופר), כששאל התלמיד, מדוע הקפיד לעשות מנורה בצורה מיחדת, השיב שזה היה על פי קבלה.

המנורה המקורית נאבדה בשנות מלחמת העולם השנייה, אבל כמה שנים קדם המלחמה עשו כמה מנכדי החתם סופר העתק של תבניתה, כך נשארה התבנית בידינו. (ספרא דמלכא)

פרשת תרומה

לי לטמי

ככל שהתרחב מעגל תלמידיו של הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זיע"א וטובי אברכי פולין הצטרפו בהמוניהם לחצרו בעוז ובתעצומות והיו לחסידיו המופלגים, התעוררה במקביל גם התנגדות עזה לחסידות זו. היו שהפיצו עלילות כזב על הרה"ק מפרשיסחא ותלמידיו כדי להבאיש את ריחם ולהוציא את דיבתם רעה. השטן של שנת חנם, שעודנו מרקד, סייע בידי מתנגדים אלו, ומלאכתם הבזויה צלחה בידם עד שנטועה הייתה שנת חנם עזה בלב רבים ממקהלות החסידים כלפי חסידי פרשיסחא.

בפועל לא עלה בידי השונאים והמתנגדים לעצור את הנהירה הגדולה אל פרשיסחא. האור הגדול שבקע וזרח מביתו של הרבי ר' בונם האיר למרחקים, וכל דורשי החסידות ומבקשיה נהרו לשאוב מים חיים מבארו הזך של האי 'חכימא דיהודאי', איש אלוקים קדוש הוא.

אמנם דעתם של חסידי פרשיסחא לא הייתה נתונה כלל לדיבות וללשונוות הרעות שהפיצו עליהם מתנגדיהם הרבים. הם בשלהם היו עוסקים - בתורה ובמצוות, בחסידות וביראת שמים - בלי לתת דעתם כלל על הנאמר עליהם.

עם זאת, ידעו חסידי פרשיסחא היטב כי רבם הקדוש נזהר מאוד ונשמר מפני קפידתו של זקן האדמו"רים בדורו, הסבא קדישא, הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא זיע"א, בעל 'אוהב ישראל', שהיה עוד מגדולי תלמידיו של הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליז'ענסק זיע"א. הרבי ר' בונם נהג באוהב ישראל כבוד ומורא גדול, ובשל כך חששו החסידים מאוד פן יבואו מתנגדיהם ויביאו אל האוהב ישראל דילטוריא ומלשינות על חסידי פרשיסחא.

הלוחמים הגדולים בחצר פרשיסחא, שהיו כנראה מודעים לעניין זה, אכן ביקשו להשפיע על דעתו של האוהב ישראל ולצרפו אליהם. אלא שידעו כי המלשינות עצמה לא תתקבל בלבו של האוהב ישראל, שכן יבקש לשמוע גם את הצד שכנגד. לפיכך טכסו עצה זדונית להביא לכך שהרבי ר' בונם בכבודו ובעצמו יגיע ויעמוד לפני האוהב ישראל. הם היו בטוחים שלא יהיה לו מה להשיב על טענותיהם, וכך יצטרף

גם האוהב ישראל למתנגדי חצר פרשיסחא. ההזדמנות לכך הגיעה כשהחלו להיערך לקראת "החתונה הגדולה באוסטילה", שנערכה בשלהי שנת תקפ"א. בחתונה זו נישאו החתן רבי שמואל יחיאל מבוטושאן, שהיה נכדם של הרה"ק האוהב ישראל זיע"א והרה"ק רבי יצחק מראדוויל זיע"א, בנו של הרה"ק המגיד מזלוטשוב זיע"א, עם הכלה נכדתו של הרה"ק רבי מרדכי מנשכיז זיע"א. רבים מצדיקי הדור התעתדו להשתתף בחתונה זו יחד עם אלפים מחסידיהם, ושונאי פרשיסחא חשו כי עתה העת המתאימה לעשות ככל אשר עם לבם ולבסס את מלחמתם ברבי ר' בונם.

הלוחמים בפרשיסחא פנו אל האוהב ישראל ואמרו לו בתמימות מעושה כי חתונה זו יכולה להיות 'שעת הכושר' הראויה לברר היטב את הפולמוס הגדול העומד על הפרק זה זמן רב. מוטב יעשו אם יזמינו את הרבי ר' בונם מפרשיסחא לבוא אל החתונה, כדי שבמהלך שהותו יוכלו לברר יחד עמו את שיטתו הדק היטב. אם אכן יתקבלו דבריו - מה טוב. ואם לאו - הרי שיקדשו עליו מלחמה ויכריזו עליו כמי שאינו הולך בדרך החסידות. דבריהם התקבלו על הלב, והזמנה לחתונה באוסטילה נשלחה למעונו של הרבי ר' בונם עם קבלת ההזמנה הודיע הרבי ר' בונם לתלמידיו כי אכן בדעתו לנסוע לחתונה זו, הן כדי לשמוח בשמחת צדיקים, עם אותם קדושי עליון המחתנים את צאצאיהם, והן כדי שיוכל להשיב דבר לחורפיו ולהצדיק את שיטתו בעבודת השם יתברך.

אלא שתלמידו הגדול, הרה"ק רבי מנחם מנדל מקוצק זיע"א, עמד כנגדו כחומה בצורה והודיע כי לא ייתן לרבו בשום פנים ואופן לנסוע לחתונה זו. אמנם הרבי ר' בונם מצדו הכין עצמו לנסיעה, אולם הרה"ק מקוצק הודיע ואמר כי גם אם כבר יישבו על העגלה לנסוע, הרי שישכיב את עצמו לפני הסוסים כדי שרבו לא יוכל לנסוע.

משראה הרה"ק מקוצק כי עם כל זאת עדיין דעת רבו איתנה ומוחלטת לנסוע בכל אופן, טען ואמר: "הלא הלכה פסוקה היא (מכות י): 'הרב שגלה מגלים ישיבתו עמו', אם כך, כשרבנו יגלה לאוסטילה, אף אני אגלה יחד עמו ואבוא לשם". לשמע זאת סבר הרבי ר' בונם כי אכן מוטב יהיה אם הרה"ק מקוצק, שנודע באומץ רוחו ובתוקף לבבו, לא ייסע לשם, כדי שלא תיגרם מכך עגמת נפש,

והודיע כי הוא מוותר ולא יסע לאוסטילה. קם הרבי ר' בונם ואמר: "ברור שאין אנו מתייראים מהם כלל, אבל את אנשינו נשלח לשם". והוחלט כי חמישה תלמידים, חסידים מופלגים של חצר פרשיסחא, יסעו לייצג את החסידות וישתתפו בחתונה הגדולה כשליחיו של הרבי ר' בונם. הוחלט גם כי המשלחת תהיה מורכבת מאנשים בעלי תכונות ויכולות שונות, כדי שיחד יוכלו ללחום את מלחמת השם ולשמור על כבוד החסידות.

למשלחת זו נבחרו גדולי וחשובי חסידי פרשיסחא, מהמיוחדים שבחבורה: הרה"ק החידושי הרי"ם זיע"א, ראש שושלת בית גור, כגדול וגאון בתורה; הרה"ק רבי שרגא פייבל מגריצא זיע"א, ראש שושלת בית אלכסנדר, כחסיד מופלג; הרה"ק רבי אלכסנדר זושא הכהן משדליץ, בעל 'תורת כהן', כחכם; רבי יששכר בער הורביץ מוורשה, כעשיר מופלג; ורבי אליעזר בער מגרוביץ, כדברן ופה מפיך מרגליות.

הרבי ר' בונם, בידעו כי אנשי ריבו הם אנשים מפורסמים מאוד, ומי יעז להטיל ספק ודופי באמיתות דבריהם, חשש מאוד שדברי מתנגדיו יתקבלו כאמת ברורה בעיני הצדיקים, בפרט אצל אלה המגיעים ממקומות רחוקים ואינם מכירים אותו ואת תלמידיו. צדיקים כאלה עלולים לקבל את הדברים לפי תומם, אף שאינם נכונים כלל. סבר הרבי ר' בונם כי מלבד המשלחת ששלח מחסידיו, עליו להשיג בין הנאספים גם כאלה שיעמדו לימינו ויסייעו בידי תלמידיו חברי המשלחת המיוחדת לחתונה.

באותם הימים של קודם החתונה נכנס אחד מחסידי פרשיסחא אל הקודש פנימה כדי להיפרד מרבו. החסיד, שהתגורר בעיר אחרת, הגיע 'נסיעה' אל רבו, ולאחר שמילא אסמיו בתורה ובחסידות, ביקש לשוב לביתו. עודו עומד בחדרו של הרבי, מושיט ידו לברכת הפרידה, והרבי ר' בונם פנה אליו בשאלה: "האם יכול אתה בדרך שובך לביתך לעבור דרך העיר 'קאוולע'?" החסיד, נרגש כולו מכך שיכול הוא לעשות רצון רבו, הנהג בראשו לחיוב ואמר שבוודאי יוכל לעשות כן.

לשמע תשובתו החיובית של החסיד אמר לו הרבי ר' בונם: "בעיר קאוולע מתגורר הרה"ק רבי יעקב אריה, בנו של הרה"ק רבי מרדכי מנשכיז, הלוא הוא דוד הכלה בחתונה הגדולה העתידה להיערך באוסטילה. מבקש

מילין יקירין ויהודים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצדק שליט"א

מִי־הֵתָא

תִּתָּא

תִּתָּא דְאִוְרֵייתָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

שלימות מחשבת המצוה - שער ופתח לקיומה

זה שאמר הכתוב **וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר** כי ע"י שהראהו והשיג משה רבינו ע"ה בדעתו והיה מוכן לעשותה, אף כי במעשה בפועל לא היה יכול לעשותה, עם כל זה רק ע"י ההכנה בדעת לעשותה ע"י זה נגמרה המנורה מעצמה. וזה וראה ועשה שע"י ראיית הדעת והסתכלות הלב בתורה שמיגיע האדם עצמו להיות מוכן לקיים המצוות כראוי, אף כי כשבא לידי מעשה בפועל אינו יכול לעשותו, עומדת לו ההבטחה שיהיה נעשה מעצמו וכנאמר (תהלים נז ג) 'לאל גומר עלי'.

בכל המצוות המבוקש מהאדם שהרצון יהיה בשלימות

וללמד על הכלל כולו יצא, ללמדנו מהי הדרך לעשיית מצוות ה', הלא ישנם מצוות שאין בכח אדם לעשותם, כדברי **השפת אמת** (תרל"א ד"ה נתקשה): וכן בכל מעשה תרי"ג מצוות אין בכוח האדם להוציאם אל הפועל, כי כל המצוות הם רצונו יתברך והם למעלה מהשגת האדם, אמנם על ידי שמשתוקק האדם לקיים מצוות ה' למעלה מיכולתו, יש בכוח התשוקה והרצון להמשיך עליו סיוע מן השמים, ומעשה המצוה נשלם כאילו מאליו, ע"כ דברי קדשו.

הרי כל אדם מחויב לקיים את המצוות כולם כדי להחיות את רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו שכל חיותם מרמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה, ולא זו בלבד אלא גם מחויב בכל מצוה לעשותה בשלימות דהיינו 'מחשבה דיבור ומעשה', אם כך, הכיצד יוכל לעשות זאת. אלא כאשר אדם רוצה בכל ליבו לקיים את המצוה, זוכה שכפי שהוא קיים המצוה בחלקה הראשון שהוא המחשבה, כך יוכל להם לשאר חלקי המצוה - הדיבור והמעשה, שאף הם יושלמו כרצונו.

בכוח היגיעה זוכה למציאה למעלה מהשגתו וכעין זה פירש **הרה"ק בעל חידושי הרי"מ ע"ה** על מה שאמרו (מגילה ו:): יגיעתי ומצאתי תאמין, וקשה, שכן מציאה היא בהיסח הדעת, ואילו מה שבא על ידי יגיעה אינו קרוי מציאה. אלא בעולם הזה אין ביכולת האדם לבוא לתכלית האמת, אמנם חובת האדם להתייגע בכל כוחו, וכפי השתדלותו כך מזכה אותו ה' יתברך למצוא מציאה למעלה מהשגתו.

בבורא עולם בתכלית הדביקות - ואלו הם תורף דברי **השפת אמת** (תרל"ז ד"ה בפסוק וראה): כי בוודאי לא נעשית המנורה כולה מאליה, מאחר שכל מטרת המשכן הייתה שבני ישראל הם שיעשו את עבודתו, אם כן יחסר בעבודת המשכן מלאכת עשיית המנורה אם לא תיעשה ע"י בני ישראל. רק שמבני ישראל נדרש הרצון, וכאשר הרצון בשלימות יכולה המנורה להיעשות מאליה, כי חלק המחשבה במלאכה נעשה ע"י בני ישראל. ובלשון קדשו: כי ע"י רצון האדם בלב ונפש באמת נגמר השאר, מה שאינו יכול לעשות נעשה מעצמו.

לפיכך הראה הקב"ה למשה מנורה של אש כדי שיוכל להתבונן בדעתו כיצד צריכה המנורה להיעשות ובאיזו כוונה ייעשה רצונו יתברך, ושוב כאשר השקיע והוגיע את מוחו גמר הקב"ה מלאכת עשייתה, ובכך הוכיח כי רצונו לעשות רצונו יתברך אך מאחר והייתה המלאכה למעלה מכח אדם, לפיכך נעשתה המנורה מאליה, וכדברי רש"י 'השלך לאור והיא נעשית מאליה'.

וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר (כה מ). כתב רש"י על כך: ראה כאן בהר תבנית שאני מראה אותך, מגיד שנתקשה משה במעשה המנורה, עד שהראה לו הקדוש ברוך הוא נעשה של אש. וקשה, שהרי בסופו של דבר לא נעשה הדבר ע"י משה רבינו ע"ה, וכפי שכותב רש"י לעיל (פסוק לא): 'תיעשה המנורה מאליה, לפי שהיה משה מתקשה בה, אמר לו הקדוש ברוך הוא השלך את הכיכר לאור והיא נעשית מאליה, לכך לא נכתב 'תעשה'. אם כן לשם מה הראה הקב"ה למשה מנורה של אש, הרי גלוי וידוע לפניו שלבסוף יצטרך להשליך לאור ותיעשה המנורה מאליה.

רק כשראה משה מעשה המנורה והשתוקק לקיים המצוה - נגמרה המצוה מאליה בביאור שאלה זו כתב **השפת אמת ע"ה** יסוד גדול לחפצים להידבק באלקים חיים - שהרי לזאת זיכה אותנו ברמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה, שהם נגד רמ"ח אברים ושס"ה גידים, ובשל כך מביאים את האדם לדביקות

מִי־הֵתָא דְפְלִיאתָא

לכל יהודי יש חלק בקדושה, ויכול להקים משכן ומקדש בתוככי ליבו

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (כה, ח).

זהו יסוד הקדושה שבכל איש ואיש מישראל, שגם היום יכול להקים משכן ומקדש בתוככי ליבו, כי לכל יהודי יש חלק בקדושה, ומן השמים מזכים כל אחד לבוא אל הקדושה, כמו שכתוב (ויקרא יט ב) 'קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם', 'קדושים תהיו ולא 'קדושים היו', כי אינו לשון ציווי אלא לשון הבטחה, שיהיו כל ישראל קדושים, כי חיות כל יהודי היא מה' יתברך ובכך יוכל לבוא אל הקדושה.

וכפי מה שמקדש האדם עצמו זוכה להתדבק בה', כי הקב"ה לרוב קדושתו אי אפשר להתקרב אליו מבלעדי הקדושה, ולפי שהוא חפץ לקרב אליו את בני ישראל, לכן ציוה את בני ישראל להתקדש בתוספת קדושה שיהיו ראויים להידבק בה', וזהו שנאמר (שם כ כו) 'והייתם לי קדושים כי קדוש אני', כפי ההתנהגות בקדושה כך זוכים להיות 'לי להקב"ה'.

ועיקר השראת השכינה כפי עבודת בני ישראל בתורה ובמצוות, ורמז לכך בלשון הכתוב (דברים כג טו) 'כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחנך', ופירש **בשפת אמת** (כי תצא ד"ה בפסוק) שהילוכו של הקב"ה בעולם הוא 'בקרב מחנך', היינו כפי הנהגתם של בני ישראל, כי במעשיהם הטובים הם גורמים השראת השכינה בעולם.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

בנתינת צדקה זוכה לייחד שם הוי"ה

וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה וְגו' (כה ב). פירש רש"י: 'לי' לשמי.

ידועים דברי מורנו רבי חיים ויטאל ע"ה בלקוטי תורה (ישעיה לב יז) בשם רבו האריז"ל, שיש לכוון בנתינת צדקה צירוף שם הוי"ה, כי המטבע צורתו רומזת לוי"ה, ה' אצבעות הנותן רמז לאות ה"א, זרוע הנותן רמז לאות ו"ו, וה' אצבעות המקבל כנגד ה"א אחרונה, הרי שם הוי"ה מלא. וזהו הרמז 'והיה מעשה הצדקה שלום' (ישעיה שם), שעל ידי מעשה הצדקה כראוי זוכים לחבר י"ה יחד עם ו"ה וזה באמצעות מעשה הצדקה והרמז 'והי"ה מעשה הצדקה' היינו שם הוי"ה שלם.

ועל פי זה פירש החיד"א ע"ה בנחל קדומים, בדברי רש"י על הכתוב ויקחו לי תרומה - 'לי לשמי', היינו לייחד במעשה הצדקה שם הוי"ה כנ"ל. ובזה פירש הפסוק (משלי כב ב) 'עשיר ורש נפגשו עושה כולם ה', כלומר, שהקב"ה מסבב שעשיר ורש יפגשו, כדי שעל ידי כן יתן צדקה ויגרום ליחוד שם הוי"ה.

יְקַדֵּם לַתַּת צְדָקָה קוּדֵם שִׁיבֶקֶשׁ הָעֵנִי
מדברי רבינו האריז"ל ז"ל שפירש

שמים, עדיין מקיים הוא מצוה, כי העיקר הוא שיהנה את העני, אבל המקבל לצרכי עצמו ובני ביתו צריך לכוון בקבלתו לשם שמים, וזהו שאמר ויקחו לי שהלוקח צדקה תהיה כוונתו 'לי לשמי', שכן אף הוא כשמקבל לשם שמים זוכה להשלים שם הוי"ה ע"י שמתקן ה"א אחרונה, ובכך גורם לצירוף שם הוי"ה כסדרו.

אכן לאחר שמסיים הכתוב 'תקחו את תרומתי', אתהיה הצדקה לשם שמים, כתבה תורה 'וזאת התרומה', ללמד כי תרומה כזו שנעשית לשם שמים ע"י הנותן ובוודאי ע"י המקבל, היא היא התרומה הראויה להיקרא 'לי' לשמי. ואפשר לומר שאף הנאמר (פסוק ט) 'וכן תעשו' שדרשו בו 'וכן תעשו' לדורות, אף הוא ללמד לדורות ולעולם, שאף בזמן שאין בית המקדש קיים שלא שייך לקיים תרומת פרשה זו כפשוטה, עדיין מוטל עלינו הציווי 'וכן תעשו' לדורות, שתיעשה מצות הצדקה כדרך שנאמרה כאן ויקחו לי' לשמי. 'כן תעשו' לדורות, לייחד שם הוי"ה במעשה הצדקה, לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה.

שאצבעות הנותן מכוונות כנגד ה' ראשונה ואצבעות המקבל כנגד ה' אחרונה, יש ללמוד להיזהר שהעשיר יקדים לתת לעני קודם שיבקש העני ממנו, וכך יהיה צירוף שם הוי"ה כסדרו, ה' ראשונה קודם לה' אחרונה, כי אם יתעכב העשיר מלתת עד שיבקש העני תחילה, הרי תקדים ה' אחרונה לה' ראשונה, ואין צירוף השם עולה כסדרו.

ובזה פירשו צדיקים את הפסוק 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו', היינו שמתנדב לתת מעצמו קודם שיבקש העני, ובכך הוא מעורר צירוף שם הוי"ה כסדרו, ממנו 'תקחו את תרומתי', שכן כתוב ידבנו ליבו, כלומר, שליבו של הנודב הוא הגורם לנתינת הצדקה ללא שנדרש לבקשת העני.

גם לקחת הצדקה תהיה לשם שמים

והנה הקשו המפרשים בלשון הכתוב ויקחו לי, מדוע נכתב כך ולא 'יתנו לי'. אלא שבא לומר למקבל הלוקח צדקה שאף לקיחה זו תהיה לשם שמים. כי הנותן צדקה אף אם אין כוונתו לשם

כסף המשכן מבני ישראל בדווקא

רוחני משמש לחטא ועוון, על דרך שהחמירה תורה מאוד שלא יעבדו ישראל עבודה זרה, ופירש האלשיך הקדוש ע"ה (לעיל כ ה) שנשמת ישראל היא 'חלק אלוה ממעל' (איוב לא ב), בבחינת 'חלקי ה' אמרה נפשי' (איכה ג כד), וכשמכניע את נשמתו הקדושה לעבודה זרה, הרי הוא כביכול כופה על המלך שישתחוה לפני אחד מעבדיו. וזהו שכתוב 'אנכי ה' אלקיך וגו', לא יהיה לך אלהים אחרים, כיון שאנכי 'אלקיך' וייחדתי שמי עליך ביותר, לכן צריך להיזהר ביותר שלא לעבוד אחר זולתו וכו', שלא יעבדו כביכול בנשמה שהיא חלק ה' יתברך.

כטעם זה הטעים מו"ר אבי, שכדי שלא יבואו להשתמש במעשה ניסים שבו ניכר ביותר שמו יתברך, ואם היו לוקחים ישראל ממעשה ניסים לעגל היה זה חמור ביותר. לפיכך לא ירד הזהב מן השמים, והביאו ישראל משלהם, ואז כשהביאו זהב לחטא העגל היה זה פחות חמור מאילו היה נעשה במעשה ניסים.

אם לא היה נעשה מתרומתם של ישראל לא היה בכוחו לכפר עליהם, והיו נידונים לכליה חלילה וחס, מבלי אפשרות שיכפר עליהם חורבן הבית, לכך רצה ה' יתברך שיבנה משל ישראל דווקא, כדי שיוכל להתמשכן בעונותיהם וישפוך חמתו על עצים ואבנים ולא על ישראל.

שלא ישתמשו במעשה ניסים לחטא העגל

טעם נפלא שמעתי ממו"ר אבי הקדוש ע"ה לבאר מדוע לא ירד עם המן מן העננים זהב לעבודת המשכן, כי גלוי וידוע לפניו יתברך שעתידים לחטוא ח"ו בעגל, ואם היה יורד זהב מן השמים היו מביאים ממנו גם לעשיית העגל, ולא היה רצון לפניו שזהב הבא במעשה ניסים ישמש לחטא העגל. וכי תקשה מה זה משנה אם זה מגיע במעשה ניסים או מבני ישראל עצמם, הלא בכל מקרה זה דבר אסור וחמור כל עניינו של עגל הזהב. אלא, כי חומרה יתירה יש בכך שדבר

אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֵתָם זָהָב וְכֶסֶף וְנֹחֶשֶׁת
(כה ג). התורה מאריכה מאוד בכל ענין המשכן וכליו שיהיה הכל מתרומותיהם של בני ישראל, וצריך להבין, הרי העולם ומלואו לה' המה, וגם 'לי הכסף ולי הזהב נאום ה' צבאות' (חגי ב ח), ולכאורה כמו שגילה הקב"ה למשה באהלו מחצב של סנפירינן לצורך הלוחות, וכן מצינו שהאבנים הטובות לאפוד ולחושן באו עם ענני השמים, מדוע אם כן לא הגיעו משמים אוצרות של כסף וזהב וכל הנצרך לבני המשכן.

כוח הכפרה מתרומת בני ישראל

פירש הרה"ק בעל ישמח משה ע"ה שבמשכן היה כוח מיוחד לכפר על ישראל, וכיון שנחרב המקדש נמחלו בכך עוונותיהם של ישראל, כמו שדרשו חז"ל (שמו"ר נא ג) על כפל הכתוב (להלן לח כא) 'משכן משכן', לומר שנתמשכן שתי פעמים בשביל עוונותיהם של ישראל, וכוח הכפרה שבמשכן שורשו מכך שכל עשייתו הייתה מממונם של ישראל, לפיכך

התורה נצחית ובכל הדורות יכול כל אחד לבנות משכן ומקדש

האבות הקדושים קידשו עצמם

בשלימות והם השרו השכינה בארץ

בראשונה יצאה מן הכח אל הפועל קדושה עצומה זו בשלימות ע"י אבות האומה אבותינו הקדושים ע"ה, כפי שרש"י הקדוש כותב בשירת הים (לעיל טו ב): 'אלקי אבי' לא אני תחילת הקדושה, אלא מוחזקת ועומדת לי הקדושה ואלהותו עלי מימי אבותי. דהנה אבותינו הקדושים היו קדושים בתכלית והשכינה בארץ וחל עליהם קדושת השכינה שנעשו רגלי המרכבה הקדושה כמאמרם ז"ל במדרש (ב"ר מזו ו) 'האבות הן הן המרכבה'.

ופירוש הענין, שהאבות קדשו את כל איבריהם עד שהיה גופם מקום משכן לשכינה, כדברי הרמב"ם ע"ה (מו"נ ח"ג פנ"א): ולא היו מסיחים דעתם מדביקות ה' יתברך כל ימי חייהם, וגם כשהיו עוסקים במשא ומתן כהנהגת בני אדם, לא היו עושים מעשיהם אלא באיברי הגוף, אבל במחשבתם ובדעתם לא יסורו לפני ה', ולכן זכו שיכרות ברית להם ולזרעם אחריהם.

כן נרמז הדבר בפסוק (בראשית כא ח) 'ויגדל הילד וגו' ויעש אברהם משתה גדול, 'גדול' רמז להשראת השכינה שהייתה עמם במשתה כשם שבית המקדש נקרא 'הבית הגדול', וכל כך הזדככו איבריהם וגידיהם עד שהיו רמ"ח איברים ושס"ה גידים מלמדים אותם כל תרי"ג מצוות.

בית המקדש לא נבנה בימי האבות

שהם עצמם היו בבחי' בית המקדש

צא והבן מה שהקשה מו"ר זקני אביר יעקב ע"ה בספרו דורש טוב (דרוש א לנפטרים) מדוע לא נבנה בית המקדש בימי האבות הקדושים, והרי עיקר השראת השכינה בשלימות הייתה עם האבות לרוב דבקותם בה' יתברך, ומי ראוי יותר מהם לבנות בית לשם ה' להשרות שכינתו בתחתונים.

אלא ביאר אביר יעקב ע"ה על פי דברי אלשיך הקדוש האמורים, כי באמת עיקר השראת השכינה בתחתונים היא באדם עצמו, שכפי הזדככות החומר זוכה להשרות השכינה בקרבו ממש, אכן האבות לסיבת היותם מרכבה שבשלמות לקדושה העליונה, לא היה צורך שיבנו בית מיוחד להשראת השכינה, והיו הם בעצמם מכון להתגלות השכינה בעולם, אבל הדורות המאוחרים שלא זכו להכין עצמם להשראת השכינה בשלמות, הוכרחו לבנות בית גשמי שתשרה השכינה בקרבו.

שכינתו בתוכנו הרי שהוא מקיים כל הבריאה וכל תכלית בריאת העולמות שהיא מה שאמרו רבותינו ז"ל (תנחומא נשא טז): 'נתאוהו שיהא לו דירה בתחתונים כמו שיש בעליונים'. וכך ביאר האלשיך בפרשת אמור (פכ"ג): הוקשה לרבותינו ז"ל מה ראה יתברך לעשות עולם גשמי ועכור בארץ הלזו. על כן אמרו כי לא מהארץ עשה עיקר, כי מה הארץ, והאמנם ישב אלקים על הארץ, אך כל כונתו לא הייתה רק על בני אדם גם בני איש, כי חלק ה' נפשם, ובקיימם תורה ומצוות יזדככו ויתלבנו עד מושב אלקים יהיו. וזהו מתק לשונם באומרו 'נתאוהו שתהיה לו דירה בתחתונים', ולא אמרו 'בארץ', כי על בני אדם שוכני ארץ אשר תחתונים המה כיוונו שבשבילם נברא העולם.

בני ישראל מוכנים לקדושה בעצמותם

והנה בני ישראל הוכנו לכך בעצמותם שכן מלאים הם בפנימיותם שמות קדושים, כפי שנרמז בפסוק (לעיל א א) 'ואלה שמות בני ישראל', לומר ששמות הקודש מצויים בתוכם. לפיכך מצינו שבכוח קדושת האדם לברוא מלאכים קדושים, ובכל מצוה שמקיים בורא ממנה מלאכים קדושים, וכן כל דיבור והבל קדושה היוצא מפי האדם נברא ממנו מלאך קדוש, ואפילו מחשבה טובה נברא ממנה מלאך טוב.

ועיקר הקדושה היא בעשיית המצוות בשלימות הנדרשת להם, מעשה דיבור ומחשבה, שהרי כל מצוה כוללת גם מחשבה גם דיבור וגם מעשה, וכשמשלים כל חלקי המצוה נבראים שלושה מלאכים קדושים, וזו אפוא ההוכחה כי האדם יש בפנימיותו קדושה ובכוחו לברוא מלאכים קדושים.

וכפי גילוי הקדושה באדם כך זוכה להכין בקרבו מקום משכן להשראת השכינה, ולקיים בעצמו את המצוה 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', שעל ידי קידוש רמ"ח איברים בקיום המצוות זוכים ל'ושכנתי בתוכם' בתוך בני ישראל ממש, כלשונו של האלשיך שהובא לעיל: שהמשכן אין השראת שכינה בו מצד עצמו, כי אם באדם, כמה דאת אמר 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', כי 'בתוכו' לא נאמר אלא 'בתוכם', שהוא כי היכל ה' הוא האדם וממנו יתפשט אל המשכן.

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (כה ח). מפסוק זה למדו רבותינו ע"ה מה גדלו ועצמו מעשי איש מישראל בקיום התורה והמצוות, שבאמצעותם זוכה להשרות שכינת כבודו יתברך בעולם הזה, וכאמרו 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' שכאשר יהודי מכין את ההכנות הנדרשות ועושה מקדש לה', זוכה לנאמר אחריו 'ושכנתי בתוכם'.

הנה ידוע מהבעל שם טוב הקדוש ע"ה ותלמידיו, כי התורה הינה נצחית ולא נאמרה לדור מסוים אלא נוהגת לדורי דורות בכל אחד מישראל, אם כך יש לנו להבין כיצד מקיימים מצוה זו של 'ועשו לי מקדש' בימינו אנו כאשר אין בית המקדש קיים.

קדושת המשכן והמקדש מכוח

הקדושה שבבני ישראל

תחילה לכל חובה עלינו להביא ולדעת את אשר כתב האלשיך הקדוש ע"ה (פרק לא), וזה לשון קדשו: **שהמשכן אין השראת שכינה בו מצד עצמו כי אם באדם**, כמה דאת אמר 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', כי 'בתוכו' לא נאמר אלא 'בתוכם', שהוא כי היכל ה' הוא האדם וממנו יתפשט אל המשכן.

עיקר השראת השכינה בתחתונים

הוא באדם הנקרא 'עולם קטן'

ויש לבאר דבריו הכיצד יתכן לו לאדם להכין כלי הקודש בתוככי עצמו שבאמצעותם תשרה השכינה, הרי בבנין המשכן והמקדש נאמרו דברים הרבה שרק ע"י עשייתם באה השכינה ושורה בתוכם, אם כן האם יתכן שבהכנת האדם נפשו רוחו ונשמתו תבוא השכינה לשרות בו.

לשם כך יש לנו לשוב בראשונה לתכלית בריאתו של עולם. האדם הוא תכלית הבריאה ולכן נברא לאחר כל מעשי בראשית כדי שיקבל כוחות כולם ויסיעוהו כולם לעבוד את בוראו. ולכן מצינו שהאדם נקרא עולם קטן, וכמו שבעולם נמצאת הקדושה בקודש הקדשים כך בכל אדם יכולה שתהיה השראת השכינה בקרבו במוחו וליבו שהם ההיכל וקודש הקדשים, וכמו שכתב השל"ה הקדוש (שער האותיות אות למ"ד ב): **צריך הלב להיות תמיד קודש קדשים שישרה בו השכינה**, כמו שכתוב 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', לא אמר 'בתוכו' אלא 'בתוכם', דהיינו בקודש קדשים שהוא הלב, כי כפי התעוררות הלב בא התפשטות לכל המדות והנהגות.

כשעושה מעשיו בכוונה זו להשרות

יצא לאור ע"י מכון אור לישרים
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או לנצל ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישרים

בני יששכר
שארית ישראל
תפארת שלמה
יסוד העבודה
מגן אברהם
דברי יחזקאל
פרי צדיק
צדקת הצדיק
חסד לאברהם

באר מים חיים
יושר דברי אמת
מנחם ציון
אוהב ישראל
מאור ושמש
זרע קודש
בת עין
אור לשמים

אוצר בעל שם טוב
תולדות יעקב יוסף
נועם אלימלך
מנורת זהב החדש
מאור עינים
אור המאיר
עבודת ישראל
קדושת לוי
חיים וחסד

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל
אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחי'
להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת
· לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

להצטרפות חייג עכשיו: 1800-22-55-66 והגליזן בדרך אליך
You can now subscribe and get journal delivered to your door.
Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com